

Ebøker i et akademisk bibliotek:

En kvalitativ studie av studenter og deres oppfattelse og bruk av eboktilbudet ved Handelshøyskolen BIs bibliotek i Oslo.

Bacheloroppgave i Bibliotek- og Informasjonsvitenskap, ved Det Informationsvidenskabelige Akademi, København

Kjartan Holm Trætteberg

Veileder: Lisbeth Worsøe-Schmidt

Antall ord (Ikke inkludert forside, innholdsfortegnelse, litteraturliste og vedlegg): 11 099

Indhold

1	Ressumé	4
2	Problemstilling	4
2.1	Bakgrunn for oppgaven.....	4
2.2	Valg av fokus	5
2.3	Formulering.....	7
3	Metode og gjennomføring	7
3.1	Valg av metode	7
3.2	Utvalgsstørrelse:	8
3.3	Utvalgsstrategi:	9
3.4	Rekruttering:	10
3.5	Gjennomføring av intervjuene:.....	10
4	Ebøker i Universitets- og høyskolebiblioteker	11
4.1	Definisjoner:.....	11
4.2	Fordeler og ulemper:	12
4.3	Leverandører og modeller:	15
4.4	Metadata.....	16
5	Andre undersøkelser:.....	17
5.1	UH-nett Vest:	17
5.2	NTNU Universitetsbibliotekets E-pensum-prosjekt:	18
5.3	Springers Academic e-Book Usage Survey.....	18
5.4	Ebrarys Global Student E-book Survey	19
5.5	JISC	20
6	BI-biblioteket.....	20
7	Resultater	23
7.1	Erfaring:.....	23
7.2	Kunnskap om tilbudet:	24
7.3	Tilgang:	25
7.4	Hvordan finne frem:.....	25
7.5	Forskjellige typer skjerm vs. papir:	27
7.6	Notater:.....	28
7.7	Navigasjon:.....	29
7.8	Økonomi:.....	31
7.9	Andre funn:	31

8. Konklusjoner	32
Litteratur:	34
Personlig kommunikasjon:.....	35
Vedlegg 1: Intervjuguide	36
Intervjuguide:.....	36
Vedlegg 2: Epost fra Kristin Danielsen, bibliotekar ved BI-biblioteket. 25.04.2012	38
Vedlegg 3: Transkriberte intervjuer	39
INTERVJU 1. 25.04.2013	39
INTERVJU 2: 29.04.2013.....	42
INTERVJU 3: 29.04.2013.....	47
INTERVJU 4: 03.05.2013.....	51
INTERVJU 5: 04.05.2013.....	56

1 Resumé

Denne teksten tar for seg eboktildbudet ved biblioteket ved Handelshøyskolen BI i Oslo, og legger fokus på studentenes opplevelse og bruk av tilbudet. Ved hjelp av kvalitative intervjuer forsøker oppgaven å avsløre grunner til at studentene velger eller ikke velger å bruke ebøker fra bibliotekets samlinger. Innledende avsnitt tar for seg bakgrunn for oppgaven, problemstilling, metodebruk og beskrivelse av gjennomføring, samt bakgrunnsteori om feltet og resultater fra andre relaterte undersøkelser i Norge og internasjonalt. Videre analyseres resultater fra intervjuer med studenter ved BI-biblioteket. Blant de viktigste konklusjonene er at studentene er seg bevisste fordeler og ulemper ved ebøker, og de kan å benytte dem, men de bruker tilbudet i liten grad. Dette knyttes blant annet opp mot den lave mengden tilgjengelige ebøker, sett i forhold til bibliotekets dekning av elektroniske tidsskrifter.

2 Problemstilling

2.1 Bakgrunn for oppgaven

Valget av tema for oppgaven har bakgrunn i min tidligere arbeidspraksis som bibliotekassistent ved Biblioteket ved Handelshøyskolen BI i Oslo. Gjennom arbeidet i skranken kom jeg i kontakt med brukere og deres problemstillinger, og jeg fikk praktisk innsikt i referansearbeide, både når det gjelder trykte og elektroniske ressurser. Jeg kom daglig i kontakt med elektroniske tidsskrifter og fikk kjennskap til leverandører og modeller for disse, men jeg kom langt sjeldnere bort i bøker i elektronisk form. Jeg kunne se at de eksisterte, fordi jeg fikk treff på dem ved søk i bibliotekets katalog og fordi det fantes direktelenke til søk på ebøker på bibliotekets hjemmesider, men det virket ikke som brukerne i stor grad var oppmerksomme på dem, eller ønsket å benytte seg av dem. Dette reiste spørsmålet om hvorfor jeg ikke i noen større grad kunne observere bruken av ebøker. Var det fordi de ikke ble brukt, eller hadde det heller sin grunn i at studentene fant fram til ebøkene på egenhånd, og ikke behøvde hjelp i skranken til å finne dem frem? Man kunne se for seg et vel av muligheter for forklaringer på dette spørsmålet. Av forskjellige grunner fikk jeg ikke utforsket området i tilfredsstillende grad på daværende tidspunkt, men tanken har fulgt meg siden jeg forlot BI-biblioteket for å studere i Danmark høsten 2012.

Da det ble på tide å tenke på bacheloroppgave så jeg det som en kjærkommen mulighet til å få tid til å dykke dypere inn i disse spørsmålene, og muligens også å finne en forklaring på mine observasjoner. Avgjørelsen om å rette blikket mot Norge ble tatt raskt. Dette på bakgrunn av at jeg selv har mye større grunnleggende kunnskap om norske biblioteker og biblioteksorganisering, og også fordi jeg sikter meg inn mot et norsk arbeidsmarked etter fullførte studier. Det falt meg naturlig å legge fokus der jeg selv kunne yte best, og samtidig oppnå best mulig utbytte, både personlig, faglig og karrieremessig. Valget av BI-biblioteket og dets brukere som utgangspunkt for studien ble tatt da jeg i forberedelsene til oppgaven kom over rapporten *Fra papir til digitalt pensum* (Universitets- og høgskolerådet, 2011) som blant annet konkluderer med at BI-biblioteket på daværende tidspunkt hadde bedre elektronisk dekning av pensumlitteratur enn noen andre bibliotek i Norge. Dette, sammen med mitt tidligere kjennskap til biblioteket og de ansatte, gjorde valget åpenbart. Jeg ville studere BI-bibliotekets brukere og deres forhold til bibliotekets tilbud av ebøker, med et mulig fokus på pensumlitteratur.

2.2 Valg av fokus

Så langt, altså: Et bibliotek og et studieområde. Ebøker er et bredt studieobjekt og innenfor rammene dette ene ordet gir finnes en uendelighet av mulige problemstillinger.

Bacheloroppgavens rammer er større enn ved mange andre prosjektoppgaver, men nødvendigheten av å snevre inn fokus til noe mer presist og mindre omfattende er klar. Etter orientering i litteraturen om feltet, både internasjonalt og innad i Norge, ble det klart at studien måtte bevege seg i retning av brukernes egne opplevelser med bruk av ebøker.

Internasjonalt, hovedsaklig i Nord-Amerika og Storbritannia (men også mange andre steder), er det tidligere gjort omfattende studier av bruk av e-ressurser, både i bøker, tidsskrifter og generell elektronisk tekst. Jeg vil gå nærmere inn på noen av disse senere i teksten. Dette er studier som har hatt fokus på både kvalitative og kvantitative aspekter ved bruken av ebøker, og som har levert resultater både i form av statistiske og kvalitative analyser. I Norge finnes det derimot få kvalitative studier, og de konklusjoner som er gjort i forbindelse med bruk av ebøker i norske fagbiblioteker er enten av kvantitativ karakter, eller de støtter seg på utenlandsk forskning. (UH-nett Vest 2011) (Universitets- og høgskolerådet 2011)(NTNU Universitetsbiblioteket 2011).

Det er denne mangelen på kvalitative studier i Norge som danner bakgrunnen for min oppgaves fokus. Der studier fra andre steder i verden helt klart er interessante, også med henblikk på norske forhold, og kan være nyttige for å begrunne hvorfor tallene fra kvantitative undersøkelser i Norge er som de er, vil det likevel være interessant å se nærmere på hvordan også brukere av norske fagbiblioteker begrunner sin bruk av eboktilbudet. Sannsynligvis vil man kunne finne store likheter med brukere fra andre land, men kanskje er det også forskjeller. Dersom det avdekkes betydelige forskjeller vil det også kunne være interessant å grave dypere i hvorfor. Kanskje har det tilnærmede fraværet av norsk faglitteratur i ebokformat påvirkning på bruk av utenlandsk litteratur som er tilgjengelig? Kanskje påvirkes bruken av andre, uforutsette faktorer? Ebokmarkedet er også i stadig utvikling, og det kan være interessant å se om ting har forandret seg i tiden som har gått siden tidligere undersøkelser. Når det gjelder akkurat dette aspektet vil det også være nyttig å grave frem nyere statistikk og sammenligne med resultater fra Universitets- og høgskolerådets undersøkelse (2011). Dette vil likevel bli behandlet som bakgrunnsstoff i denne oppgaven, og denne teksten vil i sin analyse legge vekt på de kvalitative aspektene ved brukernes egne opplevelser.

Etter å ha valgt å fokusere på BI-biblioteket, ebøker, brukere og deres opplevelser, ble det klart at det var behov for enda større innsnevring av fokus. Brukere som sådan er en stor og sammensatt gruppe som består av alt fra ansatte og undervisere til studenter ved forskjellige fag og fakulteter og til og med eksterne brukere. Valget falt på å fokusere på studenter som en helhetlig gruppe. Man kunne selvfølgelig ha valgt å konsentrere problemstillingen rundt en mindre og mer spesifikk gruppe studenter. For eksempel kunne man valgt kun bachelor- eller masterstudenter fra et enkelt fakultet eller studie. Dette ville kanskje vært hensiktsmessig med tanke på oppgavens omfang og begrensninger når det gjelder tid og ressurser, og man kunne muligens kommet fram til et resultat som med noe større sikkerhet var representabelt for denne ene gruppen. Dette spesielt tatt i betraktning at ”studenter” som helhet er en veldig heterogen gruppe, og forskjellene vil være store mellom for eksempel de forskjellige fakulteter og studier. Da valget allikevel falt på et tilfeldig utvalg av gruppen studenter sett som helhet, har dette sin grunn nettopp i oppgavens ressursbegrensninger, sett i sammenheng med muligheten til å få fatt i mange nok informanter til undersøkelsen. Månedene april og mai er travle for de aller fleste studenter, med mange eksamener og innleveringer, og bare det å få fatt i informanter i det hele tatt var en krevende oppgave. Da andelen av pensum i de

forskjellige fag som er tilgjengelig i ebokformat bærer preg av tilfeldighet, er det også vanskelig å se for seg hvordan en gruppe ”nøye utvalgte” informanter skulle være.

2.3 Formulering

Fokus for oppgaven er altså brukergruppen studenter ved biblioteket ved Handelshøgskolen BI, og deres egne erfaringer med bruk, eller fravær av sådan, av bibliotekets ebøker. Ut i fra dette ble følgende problemstilling formulert:

”Hvilke faktorer påvirker studentenes valg med hensyn til bruk av bøker i elektronisk form fra BI-bibliotekets samlinger?”

Problemstillingen omfatter alle hovedaspekter ved det valgte fokuset, samtidig som den ikke utelater viktige momenter. Formuleringen begrenser ikke påvirkningsfaktorer til noen bestemt type eller kategori. Dette åpner for å kunne vinkle fokus mot eventuelle interessante uforutsette faktorer, men for å kunne svare ordentlig på spørsmålet kreves det likevel at man utforsker et bredt spekter av mulige påvirkninger og ikke overser eller ignorerer viktige aspekter.

3 Metode og gjennomføring

3.1 Valg av metode

Hele tilnærmingen til feltet baserte seg på et ønske om å forstå hvorfor jeg ikke kunne observere utstrakt bruk av ebøker i biblioteket. En kvantitativ tilnærming syntes derfor lite fruktbar. Ønsket om å forstå *hvorfor* noen brukere velger å bruke ebøker, og hvorfor noen velger å ikke bruke dem, forutsetter en annen tilnærming enn en som teller opp *hva* brukerne foretar seg. Det vil selvfølgelig være viktig å vite noe om hva brukerne gjør for å kunne snakke om hvorfor de gjør det, men spørsmålet om hvorfor er umulig å avdekke uten å gå direkte til brukerne og snakke med dem. Observasjoner som metode ble derfor også valgt bort, og kvalitative intervjuer sto igjen som det mest innlysende valget.

Det ble videre valgt å gjennomføre intervjuer individuelt med hver enkelt informant, fremfor å intervjuer i grupper. Gruppeintervjuer kunne i situasjonen vært interessant dersom man for

eksempel kunne få i gang en samtale der gruppemedlemmene argumenterte for og mot sine synspunkter i diskusjon med hverandre, men individuelle intervjuer syntes mer hensiktsmessig for å avdekke detaljert informasjon om hver enkelt students opplevelser, og for å kunne bruke tid i hvert intervju på utdypning av interessante individuelle synspunkter. Innenfor oppgavens tidsrammer, og i og med at undersøkelsen ble gjennomført i en travel periode for studentene, ble det også vurdert som lettere gjennomførbart å organisere enkeltmøter med informantene fremfor å skulle organisere møtetider og -steder som passet for alle involverte samtidig. Som Johannessen, Tufte og Christoffersen sier: *“for studenter som skal gjennomføre en undersøkelse, vil metodevalg være et resultat både av hva som er best egnet til å besvare problemstillingene, og hva det er mulig å gjennomføre innenfor de fastsatte tidsrammene.”* (2010 s. 100)

3.2 Utvalgsstørrelse:

I utgangspunktet var ønsket å intervju så mange informanter som oppgavens rammer ga rom for. Det er ikke enkelt i en kvalitativ undersøkelse å vite når man har nok informasjon, og *“mange forskere hevder at det bør gjennomføres intervjuer helt til forskeren ikke lenger får noen ny informasjon”* (Johannessen, Tufte & Cristoffersen 2010 s. 104). I en studentoppgave som denne er dette nok et umulig mål å skulle nå, da innleveringsfrister umuliggjør å arbeide med informasjonsinnhenting så lenge som man kanskje selv skulle ønske man kunne. Johannessen, Tufte & Cristoffersen (2010 s. 104) forteller at mindre prosjekter med fordel kan sikte mot 10-15 dybdeintervjuer, men legger til at *“Hvis vi har begrenset tid og økonomi til rådighet, noe som er tilfellet med studentprosjekter, må vi kanskje begrense oss til færre enn 10 intervjuer”*. Det ble siktet mot å oppnå gjennomføring av opp mot ti intervjuer i forbindelse med denne undersøkelsen, men da tiden som var avsatt for intervjuer gikk mot slutten måtte dette avskrives som for vanskelig å komme gjennom. Det ble ansett som viktigere å gjøre de intervjuene som ble gjort på en ordentlig måte enn å få med flest mulig informanter. Undersøkelsen baserer seg derfor på kvalitative intervjuer med fem studenter.

Antallet informanter er dermed kanskje den mest åpenbare svakheten ved undersøkelsen. Det ville vært ønskelig å minst tredoble mengden informanter for å kunne studere og sammenligne svar opp mot et bredere grunnlag, og også for å få større oversikt over hvilke oppfatninger som er mest vanlige hos studentene, og hva som i større grad kan regnes som

avvik fra det normale. Likevel kom det inn store mengder svært nyttig og interessant informasjon.

3.3 Utvalgsstrategi:

I og med at antallet informanter var så lite som det var ble det viktig å prøve å finne dem som faktisk kunne gi god og utfyllende informasjon om emnet. *“Hensikten med kvalitative undersøkelser er snarere å få mest mulig kunnskap om fenomenet (fyldige beskrivelser) og ikke å foreta statistiske generaliseringer”* (Johannessen, Tufte & Cristoffersen 2010 s. 106). Poenget var altså ikke å finne et representativt utvalg, men heller å komme i kontakt med brukere som kunne gi gode opplysninger og utfyllende forklaringer om sine erfaringer med problemer og fordeler ved bruk av ebøker fra biblioteket, og et utvalg informanter karakterisert av *“ikke representativitet, men hensiktsmessighet”* (s. 107).

Det var ønskelig å finne noen motsetninger i informantene og deres opplevelser, men det var vanskelig å vite noe om hvor disse kunne avdekkes før man satte i gang de faktiske samtale. Utvelgelsen fulgte derfor på mange måter det Johannessen, Tufte og Cristoffersen (2010 s. 107) kaller *“prosessbestemt design”*. Denne måten å gjennomføre utvelgelsen på er *“... ofte nødvendig fordi mulige mønstre ikke kan være kjent før de er erfart”* (Lincoln & Guba 1985, gjengitt etter Johannessen, Tufte & Cristoffersen 2010 s. 107). Men utvelgelsen inneholdt også elementer av *“utvalg med maksimal variasjon”* (s. 107), der det, etterhvert som det ble klarere hvilke posisjoner intervjuobjektene hadde, ble lagt fokus på ytterpunktene. Slik sett ble det lagt mer vekt på begrunnelsene til dem som helte mot å absolutt ville unngå å bruke ebøker og dem som var nærmere å foretrekke ebøker i alle situasjoner, enn de informantene som godt kunne like aspekter av begge deler. Selvfølgelig uten at noen begrunnelser på noen måte ble sett bort ifra i analysen.

Utvalget har ikke vært basert på observasjon av bruk av e-ressurser på pc-skjermer eller lesebrett, da målet har vært å utforske studentenes erfaringer med ebøker uten å fokusere på superbrukerne. Da det var vanskelig å vite noe om studentenes erfaringer med ebøker på forhånd ble det valgt å gå for et relativt tilfeldig utvalg av informanter. Det var likevel viktig i utvelgelsen å finne studenter som hadde noe kjennskap til eboktilbudet ved biblioteket, slik at man unngikk intervjusituasjoner der informanten ikke kunne si mer enn at han eller hun ikke

visste av tilbudet og derfor ikke brukte det. Da det i rekrutteringsarbeidet ble observert at svært mange ikke kjente til bibliotekets tilbud, måtte dette selvfølgelig likevel taes hensyn til i oppgaven.

Således ble de eneste kriteriene til informanter at de hadde kjennskap til eksistensen av ebøker ved BI-biblioteket, samt at de var studerende ved Handelshøgskolen BI. Dette ble sikret gjennom korte innledende samtaler med mulige informanter, slik at man kunne sele ut dem som var av mindre verdi for oppgaven, og bruke tid og fokus på dem som i det minste hadde et minimum av erfaring med bibliotekets elektroniske ressurser.

3.4 Rekruttering:

Rent praktisk ble informantene hentet inn ved tilfeldig utplukking i BI-bibliotekets lesesaler og ved leseplasser i andre deler av BI-bygget. Det ble på forhånd utformet et kort informasjonsskriv som beskrev situasjonen og prosjektet, og som også inneholdt kontakinformasjon, slik at denne kunne deles ut til mulige informanter ved rekruttering. Tanken bak dette informasjonsskrivet var at det hele skulle virke gjennomtenkt og seriøst overfor informantene, samt at studenter som eventuelt trengte tid på å avgjøre hvorvidt de ville stille opp til intervju fikk en mulighet til å komme i kontakt på et senere tidspunkt. De økonomiske rammene rundt prosjektet gjorde det vanskelig å tilby særlige incentiver for deltakelse, men studentene ble tilbudt en gratis kopp kaffe dersom de ville la seg intervju. Det ble også lagt vekt på at resultatene av undersøkelsen muligens ville kunne være til hjelp for biblioteket i den videre utviklingen av sitt tilbud, noe som i tilfelle ville komme studentene til gode i fremtiden.

3.5 Gjennomføring av intervjuene:

Det ble i perioden 20. april til 4. mai gjennomført intervjuer med informantene på campus på Handelshøgskolen BI. Intervjuobjektene fikk selv velge et sted der de følte seg komfortable med å gjennomføre intervjuene, for å skape en avslappet og uformell atmosfære, uten preg av anstrengthet. Vedlagte intervjuguide (Vedlegg 1) var utformet på forhånd, og denne ble hele veien brukt som mal for intervjuene, men selve gjennomføringen avvek i større eller mindre grad fra denne i samtlige av intervjuene. Dette fordi det i sammenhengen ble vurdert som mer

hensiktsmessig å følge opp samtalen i den retningen den tok av seg selv, og fordi informasjonen som ble hentet inn til tider ble oppfattet som interessant selv om den avvek fra det man hadde sett for seg. Rekkefølgen på spørsmål og svar har også avveket fra intervjuguiden. Mye av materialet som ble hentet inn har vist seg å være svært relevant for problemstillingen.

4 Ebøker i Universitets- og høgskolebiblioteker

4.1 Definisjoner:

Det finnes flere forskjellige definisjoner av ordet e-bok. Variasjonene handler i stor grad om hvor inkluderende man vil være. Der noen vil definere e-bøker kun som dokumenter som finnes i spesielle formater, og som bare kan leses ved hjelp av en e-bokleser, vil andre inkludere alle former for elektroniske utgaver av bøker. En definisjon hentet fra Wikipedia inkluderer for eksempel at *"E-bok er i prinsippet kun en dokumentfil, men er ikke formatert for et bestemt papirformat og kan dermed dynamisk formateres til den enkeltes e-bokleserens orientering, skjermstørrelse og skjermoppløsning"*. (E-bok 2013). En motsetning til denne definisjonen kan man finne i Universitets- og høgskolenettet på Vestlandets (heretter UH-nett Vest) rapport *E-bøker i norske universiteter og høgskoler : status og utfordringer: "Med "e-bøker" forstås her elektroniske versjoner av bøker som gjøres tilgjengelige og kan leses over datanett (Internett) på vanlige dataterminaler eller andre digitale innretninger"* (2011 s. 6)

I denne undersøkelsen vil jeg forholde meg til sistnevnte definisjon, og altså inkludere alle former for elektroniske bøker. Dette har sin grunn i at det finnes mange elektroniske bøker som ikke fanges opp av en mer snever definisjon, og at det som finnes av elektroniske bøker varierer i formater og fra leverandør til leverandør. Det er interessant å se nærmere på studentenes tanker om hvorvidt de i større grad ville benyttet elektronisk litteratur dersom mer av det var tilgjengelig på samme måte og i like formater, men dette vil kun være et mindre aspekt av en større helhet innenfor den valgte problemstillingen. Jeg finner det hensiktsmessig å benytte den definisjonen som i størst grad fanger opp det feltet jeg har valgt å studere, og i denne sammenhengen vil den bredere definisjonen av ebøker være riktigere å bruke. Innenfor denne definisjonen kan man se på eboka i alle sine former som en motsetning til pboka, den tradisjonelle papirboka.

Det er likevel viktig å være oppmerksom på en del forskjeller mellom typer ebøker. Elektroniske bøker finnes i en lang rekke forskjellige former og formater, og omfatter alt fra rene scanninger av papirbøker i den ene enden av skalaen, til “elektroniskfødte” bøker, med innebygde videoer, lydklipp, ordbokfunksjoner osv., i den andre enden. Ksenija Mincic-Obradovic (2011 s. 16) påpeker at *“Digitised books and books issued in both electronic and print formats have less functionality than born-digital e-books. They may be full text searchable, but by their nature they imitate their print counterparts, and they cannot have, for example, embedded audio or video like born-digital editions.”*

4.2 Fordeler og ulemper:

Ebøker i biblioteker ved utdanningsinstitusjoner byr både på potensielle fordeler og ulemper. Videre sees det nærmere på noen av disse. Punktene som følger under vil også i stor grad bli brukt som bakgrunn for analysen av intervjuene med BI-bibliotekets brukere. Det vil være interessant å se om disse fordelene og ulempene reflekteres i informantenes egne opplevelser av bruk og tilbud, og hvorvidt studentene i noen grad erfarer fordeler eller ulemper ut over de som gjennomgås under.

4.2.1 Fordeler:

Ebøker har mange og store fordeler i en akademisk kontekst. Blant de viktigste av disse er fulltekstsøk og muligheten til å alltid få tilgang, samt plassbesparelse. I tillegg kommer muligheten for utvidet tekst i enkelte, elektroniskfødte bøker. Utvidet tekst betyr i denne sammenhengen audio, video, interaktive modeller og statistikk, eller ordbokfunksjoner. Med andre ord digitale utvidelser av det vi tradisjonelt tenker på som en bok. Disse mulighetene finnes enda i ganske få bøker, og jeg vil derfor ikke gå nærmere inn på disse mulighetene, men heller fokusere på de fordelene man kan finne i de fleste ebøker, slik som studentene stort sett kan finne dem i biblioteket. Likevel kan det være interessant å være oppmerksom på studentenes eventuelle ønsker om et bredere utvalg bøker med mer av disse digitale funksjonene, og eventuelle synspunkter på hvorvidt dette ville kunne øke deres utbytte av ebøker i biblioteket.

Fulltekstsøk: I motsetning til p-boka, der man må bla seg gjennom hver enkelt side, eller i beste fall kan slå opp via innholdsfortegnelse eller alfabetiske register for å finne frem til et

enkelt ord eller tema, har de fleste ebøker fordelene av fulltekstsøk. *“Integration of full-text searching with other search capabilities allows more nuanced and comprehensive retrieval of information than ever before”* (Mincic-Obradovic 2011 s. 20)

Alltid tilgang: Det er en åpenbar fordel å kunne lese en bok hvor som helst og når som helst. Dette gjelder kanskje særlig bibliotekbøker, som i fysisk form ofte kommer med ulemper som ventelister for lån, eller er tilknyttet pensumsamlinger som kun kan benyttes ved biblioteket eller er begrenset til endagers utlån. Ebøker åpner for muligheten til å kunne få tilgang til bibliotekets ressurser hjemmefra, eller hvor som helst der man er tilkoblet internett. I tillegg behøver ikke elektroniske ressurser være begrenset til en person av gangen, og kan derfor fortsatt være tilgjengelige selv om de benyttes av andre brukere.

Plassbesparelse: Dette er et punkt som kan innebære store fordeler både for bibliotek og bruker. Biblioteket kan spare store mengder hylleplass på å tilby ebøker i stedet for papirbøker, eller som alternativ til innkjøp av ekstra fysiske eksemplarer av en bok. I tillegg kan begrensningen av fysiske samlinger lette gjenfinning. *“Overcrowded shelves are more difficult to browse and books are more likely to be misplaced in re-shelving”* (Mincic-Obradovic 2011 s. 20). Som student ved en høyere utdanning har man ofte behov for å benytte fler enn en enkelt kilde av gangen. Papirbøker kan være store og tunge å bære med seg, og man er avhengig av å planlegge hva man skal bruke når og hvor dersom man skal slippe å bære med seg hele pensum til enhver tid. Ebøker har den vesentlige fordelene av å ikke kreve større plass enn utstyret de leses på, enten dette er en laptop, et lesebrett eller en stasjonær PC, uavhengig av mengden kilder man benytter seg av. Dette må anses som en kjempefordel i situasjoner der brukeren er avhengig av store mengder litteratur, og det kan også gjøre brukeren friere når det gjelder valg av arbeidssted og/eller -tid. På dette punktet kan man likevel være oppmerksom på at det i tilfeller der man kun har behov for en enkelt bok, nok kan være at enkelte brukere finner det mere praktisk å bære med seg boken enn for eksempel en tyngre laptop. For brukere som ikke selv har laptop eller nettbrett å lese på kan det også oppleves som en fordel å lese på papir, fremfor å måtte oppsøke stasjonære PCer for eksempel hos biblioteket.

4.2.2 Ulemper og begrensninger:

Ebøker er ikke en ferdig utviklet materialeform, og de kommer stadig med en mengde utfordringer. Noen av de viktigste er i forbindelse med problemer med lesing på skjerm, variasjon i formater og tilknytning til forskjellige lesebrett, samt diverse andre teknologiske utfordringer.

Skjerm og lesing: Det kan være store forskjeller mellom å lese på papir og å lese på skjerm. Dette kan ha med alt fra oppløsning og bakgrunnsbelysning til skjermstørrelse. Det ville ikke være annet enn naturlig å regne med at dette har påvirkning på brukeres preferanser og valg mellom å lese papir eller elektronisk. En studie gjort av masterstudenter ved Universitetet i Oslo viser for eksempel at hele 50 prosent av studenter valgte å kjøpe pensumlitteratur i trykt form da de fikk hele sitt pensum lett tilgjengelig på en iPad. (Evenstuen, Dalen & Midtbø 2010 s. 7). Skjermkvaliteten blir stadig bedre, men å lese på skjerm er fortsatt langt fra det samme som å lese på papir. Det finnes innretninger som er designet spesielt for å gi en bedre opplevelse av å lese på skjerm, slik som Amazons Kindle som er laget uten bakgrunnsbelysning og dermed er mer behagelig for øyet, men disse kommer med sine egne problemer. Dette bringer oss til neste punkt: ebøkers mange formater, samt tilknytning til bestemte lesebrett og programvare.

Formater: Ebøker kommer i en stor mengde forskjellige formater, inkludert “*ASCII, PDF, RTF, TK3, EPUB and HTML*” (Mincic-Obradovic 2011 s. 22), og utgivere og softwareutviklere kommer stadig med nye tilskudd. Dette skaper problemer da mange formater ikke kan leses av alle programmer eller brukes på alle lesebrett og tablets. Utviklere legger også inn egne sperrer, både på ebøkene og på apparatene de er ment å leses på. Kindle-brettene kan for eksempel kun lese bøker som er kjøpt via Amazon. Andre ebøker kan kreve at man laster ned egne programmer for å lese dem. Alt dette kan virke negativt inn på brukernes oppfatning av tilbudet. Den hurtige teknologiske utviklingen innen feltet kan også gjøre ting komplisert, og den krever at brukere og biblioteker stadig oppdaterer seg på nyheter og oppdateringer.

DRM: Dette handler også om DRM, eller *Digital Rights Management*, altså kopisperrer og lignende begrensninger som følger med ebøker for å sikre forfattere og utgiveres rettigheter. Der bibliotekene tidligere har kunnet kjøpe inn enkeltkopier av papirbøker og låne dem ut som de ville, oppstår det en ubalanse når man i teorien kan kjøpe et eksemplar av en ebok og låne den ut til et ubegrenset antall brukere samtidig. DRM er dermed de kommersielle aktørenes måte å sikre sine økonomiske interesser på, men med disse begrensningene kommer også enkelte nye utfordringer for bibliotekene. *“Libraries have to balance between protecting the interests of rights holders and providing access in order to encourage creativity, innovation and research, as well as teaching and learning”* (Mincic-Obradovic 2011 s. 51). Blant annet umuliggjør DRM og rettighetsproblematikk områder som tidligere har vært en selvfølge, slik som for eksempel fjernlån av bøker til andre biblioteker og deres brukere. I mange situasjoner blir bruken av ebøker bundet til det enkelte bibliotekets nettverk, og man må være påkoblet dette for å lese dem, enten ved å være på biblioteket eller ved å koble seg på via en ekstern pålogging, for eksempel med VPN (Virtual Private Network).

4.3 Leverandører og modeller:

Det er ikke intensjonen at dette prosjektet skal ha noe hovedfokus på bakenforliggende faktorer, men heller på studentenes egne ønsker og erfaringer. Likevel synes det viktig å gå noe inn på modeller for, og leverandører av ebøker, da dette har stor påvirkning på hvordan brukerne til slutt får mulighet til å benytte ebøkene, og dermed nødvendigvis også deres oppfatning av tilbudet. Det viktigste skillet mellom typer av innkjøpsmodeller går mellom kjøp av store bokpakker eller enkeltkjøp av bøker.

Aggregatorer: De aller fleste ebøker ved biblioteker ved høyere utdanningsinstitusjoner kjøpes inn via aggregatormodellen. Dette vil si at leverandøren tilbyr bøker i større pakker, gjerne innenfor et eller flere bestemte forskningsfelt eller fagområder. På denne måten kan de tilby store mengder bøker til en lavere pris enn ved enkeltkjøp, og samtidig sparer bibliotekene tid de ellers ville brukt på å orientere seg i og velge fra enkelttitler. Den største ulempen med denne modellen er at bibliotekene ofte ender opp med å betale for mengder av titler som sjelden eller aldri blir tatt i bruk. (Mincic-Obradovic 2011 s. 47-48).

Enkeltkjøp: Aggregatormodellens motsetning er kjøp av enkeltbøker. Dette gir biblioteket muligheten til selv å velge relevante titler, men ofte til en mye høyere pris, både når det gjelder nødvendige arbeidstimer og prisen på hver enkelt e-bok. Dette er faktorer som kan gå ut over størrelsen på tilbudet biblioteket tilbyr sine brukere. Samtidig kan det sikre at eboksamlingen i større grad dekker brukerens etterspørsel, og dette kan i sin tur lette arbeidet med å promotere e-bøkene som noe brukerne vil kunne ha nytte av.

I tillegg finnes det mange avarter og variasjoner innenfor disse hovedkategoriene. Alle de forskjellige løsningene har innvirkning på hvilket utvalg av bøker et bibliotek kan stille til disposisjon for sine brukere, og dermed nødvendigvis også på hvordan brukerne oppfatter tilbudet. *Pay-per-view*-løsninger, eller PDA (Patron Driven Acquisition) gir for eksempel mulighet for tilgang til større mengder bøker, men uten å kreve betaling for annet enn de bøkene som faktisk blir brukt. Dette kan være en bedre og billigere løsning for mange biblioteker, og mange mener dette er en løsning for fremtiden. (Mincic-Obradovic 2011 s. 98).

4.4 Metadata

Gode metadata fra ebokleverandører er essensielt for gjenfinningen, og dermed også bruken av ebøker i biblioteket. Ved kjøp av store ebokpakker er det spesielt viktig at leverandør kan tilby data som enkelt kan legges inn i bibliotekets katalog. Studier på området viser *“increases in e-book usage after records were added to the catalogue”* (Mincic-Obradovic 2011 s. 89). Brukere benytter seg av mange innganger for å finne frem til ebøker, men dersom ressurser ikke er lett tilgjengelige, med direktelenker til fulltekstutgaver gjennom bibliotekets katalog, er det naturlig at sannsynligheten for at brukere finner frem til dem og benytter seg av dem blir mindre. De fleste leverandører tilbyr metadata i MARC-format, men som Mincic-Obradovic påpeker er det mange problemer også med disse: *“Vendors and publishers often re-use records for print books and do not delete elements within the records that are unique. (...) In some extreme cases publishers have sent records for print editions without changing them at all, and without even adding URLs to link to the electronic editions”* (2011 s. 89).

5 Andre undersøkelser:

5.1 UH-nett Vest:

I et prosjekt utført i 2010 – 2011 har Universitets- og høyskolenettet på Vestlandet (UH-nett Vest) kartlagt eboklandskapet i Norge. Innledende kapitler i rapporten understreker at dette er et landskap i konstant forandring, men jeg har likevel funnet materialet i denne rapporten relevant for mitt prosjekt. Etter hva jeg kjenner til er dette også den ferskeste og mest utfyllende undersøkelsen som er gjort på området i Norge. UH-nett Vests rapport tar for seg brede problemstillinger innen emnet ebøker i fag- og forskningsbibliotek. Jeg vil her bare gjengi noe av det som er viktigst for min problemstilling.

Rapporten fra UH-nett Vest peker på en del viktige faktorer som spiller inn i studentenes valg i forhold til bruk av ebøker. Blant annet er den store variasjonen i tilgang og søkeinn ganger et problem. Rapporten sier for eksempel at *”Et godt søke- og gjenfinningssystem (eller flere slike) er alfa og omega for at det materialet biblioteket stiller til rådighet blir brukt.”* (s. 25). Det fortelles også noe om når ebøker i størst grad faktisk blir brukt: *”når en student først er blitt ”tvunget” til å bruke e-bøker fordi det trykte eksemplaret av en viktig tekst er utilgjengelig, så vil terskelen for å bruke en elektronisk utgave synke betydelig. I tillegg ser det ut til at mangel på opplæring og kjennskap til e-bøker er det største hinderet.”* (s. 16). Det poengteres også at bruken av ebøker er ganske forskjellig fra bruken av tradisjonelle papirbøker. Der papirbøker ofte leses kapittelvis eller fra start til slutt, brukes ebøker heller mer som oppslagsverk eller referanseverktøy: *”Flere undersøkelser viser at e-bøker i fag- og forskningsbiblioteker ikke brukes til lesing fra begynnelse til slutt, men brukes som ressurser for å finne svar på konkrete spørsmål knyttet til forskning og oppgaveskriving”* (UH-nett Vest 2011 s. 25). Dette poenget understøttes av blant andre Mincic-Obradovic, som sier at *“Studies on E-book usage show that the majority of users prefer print for extensive reading and use e-books for quick reference”* (2011 s. 20). UH-nett Vests rapport vektlegger altså at studentene fortsatt foretrekker papirbøker, men at enklere tilgang og et mer fullstendig utvalg kunne bidratt til å endre studentenes adferdsmønster.

Rapporten inneholder mange og relevante konklusjoner og drøftinger, og gir en god bakgrunn for å forstå feltet ebøker i konteksten universiteter og høyskoler i Norge. Likevel er det gjennomgående at UH-nett Vests rapport, der den omtaler bruken av ebøker og studentenes

oppfattelse av tilbudet, hele veien støtter seg på funn fra utenlandske undersøkelser. Jeg vil gå kort inn på noen av disse undersøkelsene under.

5.2 NTNU Universitetsbibliotekets E-pensum-prosjekt:

Biblioteket ved Norges Teknisk Naturvitenskapelige Universitet i Trondheim utførte i 2009 og 2010 store prøveprosjekter med pensum i elektronisk format. (NTNU Universitetsbiblioteket 2010) Hensikten med disse prosjektene var hovedsaklig ”markedsføring av bibliotekets digitale pensumtjenester og e-ressurser.” samt å “bygge kompetanse internt på bruk av e-ressurser i undervisningen ved NTNU” (s. 6), men prosjektrapporten forteller også om funn rundt studentenes lesevaner og -preferanser. Blant de mest interessante funnene er at langt de fleste av studentene valgte å lese pensum på papir fremfor å lese på skjerm. “Totalt i de to prosjektene ble 100 studenter spurt om de ønsket å låne lesebrett, eller foretrakk å lese pensum via PC eller på papir. De sto helt fritt i dette valget. Flertallet valgte papir.” (s.17). Det er dog viktig å poengtere at dette prosjektet har basert seg rundt undersøkelser med lesebrett som leseredskap, og at fokus ikke har vært på ebøker som sådan, men på elektronisk litteratur generelt. Formuleringen i rapporten avslører heller ikke hvorvidt studentene fikk valget mellom “lesebrett” og “PC eller på papir”, eller om valget sto mellom “lesebrett”, “PC” eller “papir”. Resultatene kan synes å ha for stort fokus på leseredskapet fremfor informasjonsressursene i seg selv til at de i stor grad kan overføres til å gjelde feltet ebøker som helhet.

5.3 Springers Academic e-Book Usage Survey

Denne undersøkelsen, utført ved University of Californias biblioteker, benyttet en blanding av kvantitative og kvalitative metoder, og presenterer resultater både i form av statistikk og analyser av studenters skriftlige besvarelse av spørsmål av mer kvalitativ natur. Studien er direkte rettet mot bruken av ebøker spesielt, og er således svært relevant for denne oppgaven.

Blant funnene er at studentene uttrykker at noen av hovedfordelene med ebøker er “The ability to search within and across e-book content”, “The ability to download chapters or portions of the e-book to a device for later use” og “Annotating, bookmarking, highlighting and making notes”. (Springer 2011 s. 15). Likevel kommer det frem at bruken av ebøker for

svært mange er noe begrenset: *“Several respondents described the primary value of e-books as a way to identify whether a publication will be useful; after a relevant text has been located, they prefer to interact with it in paper format.”* (s 17). Blant ulemper med ebøker fant Springer at vanskeligheter med lesing på skjerm er den største grunnen til at brukere velger å lese på papir.

Springers undersøkelse gjorde også interessante funn angående hvordan brukere finner frem til ebøker. Brukerene er *“most likely to discover academic e-books through 1) the library catalog, 2) a general Internet search engine, or 3) the library website.”* (s. 24). Dette understreker viktigheten av god metadata, og synliggjøringen av ebøker i bibliotekets katalog.

5.4 Ebrarys Global Student E-book Survey

Ebrarys survey-undersøkelse fra 2008 er internasjonal og inkluderer svar fra brukere ved akademiske biblioteker over hele verden. En tredjedel av besvarelsene kom likevel fra USA, og mange land har hatt svært få besvarelser av undersøkelsen. All data i studien er av kvantitativ art, og resultatene fremstilles i form av statistikk og medfølgende analyser. Resultatene fra studien forteller at ca halvparten av studentene som deltok var oppmerksomme på deres biblioteks eboktilbud. 77 prosent av studentene oppga at de fant frem til ebøker via bibliotekets nettsider, mens 59 prosent oppga bibliotekskatalogen som inngangsport. Undersøkelsens deltagere ga uttrykk for at de mente ebøker var den nest mest pålitelige kilden for skoleoppgaver, etter papirbøker. (Ebrary 2008)

Rapporten fra Ebrarys studie viser mange interessante svar på hva studenter foretrekker og hvordan, men studiens kvantitative natur gjør at man ikke får særlig god innsikt i hvorfor studentene velger som de gjør. Studien skiller ut tall for deltakere fra USA, men behandler hele resten av verden under ett. Det blir derfor også vanskelig å se hvordan forskjeller i de enkelte lands biblioteker og systemer påvirker brukernes valg angående ebøker.

5.5 JISC

Gjennom omfattende undersøkelser i perioden 2008-2009, blant annet ved hjelp av surveyundersøkelser og fokusgrupper, fant JISC at nesten 65% av studenter hadde benyttet ebøker. (JISC 2009 s. 5). Mer enn halvdelen av disse hadde funnet det via sitt universitetsbibliotek. JISC fant også at studenter var spesielt interessert i pensumlitteratur i elektronisk format, samt at bibliotekarer anså ebøker som *“a valuable back up for hard pressed short loan collections”* (s. 5). Dette har sammenheng med at bruk av ebøker følger den akademiske kalenderen, og blir mest brukt i eksamensperioder, på samme tid som pensumsamlinger til korttidslån er flittig brukt. Studien observerte også en tendens til at ebøker i stor grad ble brukt som referanseverktøy og raske oppslag heller enn lesing av lengre partier og hele kapitler. Blant problemer med bruk av ebøker fant JISC at det fortsatt var stort rom for utvikling av teknologien på området: *“although users value the flexibility and convenience of text e-books, use on some platforms is compromised by technical and other barriers to their effective use. These include limitations on printing, downloading and slow speeds”* (s. 6). Spesielt interessant for denne oppgaven, da den utføres ved en handelshøyskole, er at blant funnene hos JISC var at ebøker var mye mer populære hos “business”-studenter enn for eksempel hos ingeniørstudenter.

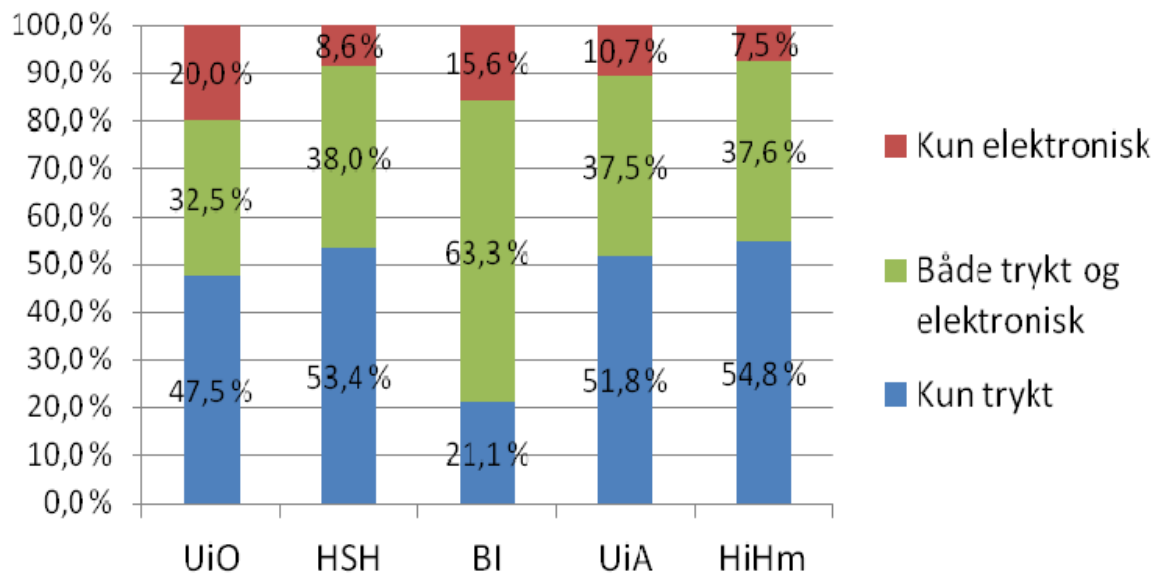
6. BI-biblioteket

Handelshøyskolen BIs hovedbibliotek i Nydalen i Oslo er et av Norges mest moderne og teknologisk oppdaterte bibliotek. Biblioteket er lokalisert i store og åpne lokaler på toppen av skolebygget, og har stor gjennomtrekk av studenter og ansatte på leting etter informasjon eller leseplasser. Antallet besøkende var i 2011 ca 690 000. Bibliotekets årsmelding fra samme år (meldingen fra 2012 er ikke tilgjengelig på skrivende tidspunkt) forteller at omtrent 80 prosent av bibliotekets mediebudsjett går til digitale ressurser. (Handelshøyskolen BI Biblioteket 2012). I 2011 kunne biblioteket tilby tilgang til i underkant av 80 000 ebøker, via DawsonERA og Ebrary, samt via Nasjonalbibliotekets åpne digitaliseringsprosjekt. I bibliotekets treårige budsjett for styrking av faglig infrastruktur, på 2,5 millioner norske kroner, ble det avsatt midler for kjøp av ebøker *“med vekt på klassikere og oppslagsverk”* (Handelshøyskolen BI Biblioteket 2012 s. 4). Ikke-publisert statistikk fra 2012 (vedlegg 2) viser 60 470 åpninger av ebøker fra Ebrary og 26271 åpninger av ebøker fra DawsonERA. Registrerte “user sessions”, som baserer seg på at en bruker skal ha vært inne i et dokument

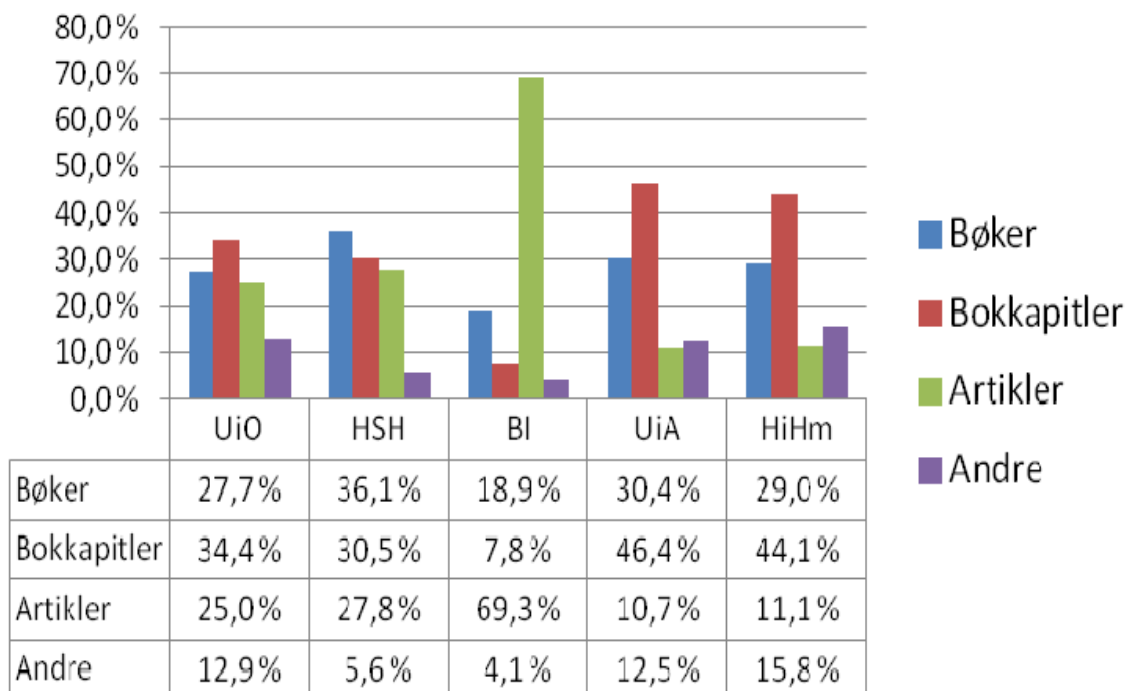
en viss minimumstid og også ha sett på et minimumsantall sider, er noe lavere, og interessant nok prosentvis betydelig mye høyere på bøker fra DawsonERA enn på bøker fra Ebrary. Tallene viser at registrerte “user sessions” er 2331 for DawsonERA og 3695 for Ebrary. Størrelsen på tallene reflekterer mengden bøker som er tilgjengelige fra de forskjellige leverandørene. Der ebøker fra Ebrary er kjøpt inn som store pakker til lavere enkeltpreis, baserer DawsonERAs eboktilbud seg på en enkeltkjøpsmodell. Dette resulterer i et eboktilbud som inkluderer flere titler fra Ebrary, men mer veloverveide utvelgelser fra DawsonERA. Den prosentvise skjevheten mellom leverandørene i registrerte “user sessions”, i forhold til antallet åpninger av bøker, kan muligens også forklares i at enkeltkjøp fra DawsonERA i større grad sikrer bøkernes relevans opp mot studentenes behov og bruksområder. Begge leverandørene åpnet løsninger for nedlasting av ebøker til lesebrett i løpet av 2012, men spesifikk statistikk på bruk av dette blir ikke tilgjengelig før 2014. (Samtale med bibliotekar Kristin Danielsen ved BI-biblioteket 25.04.2013). DawsonERA tilbyr også kjøp gjennom PDA-modellen, men da dette kom i gang i løpet av 2012, og fordi at disse dokumentene ikke er tilgjengelige via bibliotekets katalog, har bruken vært noe lav, og kun 29 kjøp er registrert i statistikken.

I prosjektet *Fra papir til digitalt pensum*, som ble gjennomført i regi av Universitets- og Høgskolerådet (UHR) i 2011, ble det kartlagt “*hvordan UH-institusjonenes bibliotek abonnerer på elektroniske ressurser som møter institusjonenes behov og i hvilken grad pensumlitteratur kan hentes fra bibliotekets ressurser.*” (Univeritets- og Høgskolerådet 2011 s. 4) Prosjektet ble gjennomført i samarbeid med flere av de største utdanningsbibliotekene i Norge, blant annet BI-biblioteket. Tabellene nedenfor, hentet fra den samme rapporten (s. 13 - 14), viser at BI-biblioteket, på tross av at det har svært god dekning av pensum i elektronisk form, har liten dekning av bøker i elektronisk form i forhold til artikler. Det vil være interessant å se hvordan dette reflekteres i intervjuene med studenter, og hvordan det eventuelt påvirker deres bruk av de ebøkene som finnes.

Fordeling pensumposter mellom trykt og elektronisk etter institusjon

Fordeling dokumenttype per institusjon

7. Resultater

7.1 Erfaring:

Informantenes erfaringer med bruk av ebøker varierte en del, men ingen av dem hadde brukt akademisk litteratur i ebokformat i stor grad. Alle var klar over eksistensen av slik litteratur, men ingen av dem fortalte om utstrakt bruk. Det kan legges til at dette også var gjennomgående blant så å si alle studentene som ble kontaktet gjennom prosessen med å verve informanter til undersøkelsen. Til sammen var dette en ganske omfattende gruppe, og selv om det er vanskelig å skulle generalisere dette til å gjelde flertallet av studenter ved BI, kan man med sikkerhet si at informantene i denne undersøkelsen på akkurat dette området representerer en gruppe som er større enn de fem studentene som ble intervjuet. Flere av informantene hadde dog en del erfaring med ebøker i andre situasjoner, og de fleste av dem hadde benyttet skjønnlitteratur i ebokformat i større eller mindre grad. Studentene hadde altså erfaringer med praktiske aspekter ved formatet. En kvinnelig student uttalte dette om sin bruk av ebøker: *“Det er begrensa til skjønnlitteratur som jeg ikke får tak i, eller ikke gidder å bruke mye penger på. Ting jeg bare skal skimme gjennom og se hvordan er. (...) Og så er det ting jeg lurar på hvordan er. Om det er noen ting jeg skal vurdere å kjøpe, rett og slett”*. To av studentene hadde brukt lesebrett, og lest elektronisk litteratur på disse. Samtlige av studentene hadde også erfaringer med akademisk litteratur i elektronisk form, men da i stor grad gjennom etidsskrifter, og altså i artikkelformat. Alle syntes bevisste på skillet mellom etidsskrifter og ebøker, men det ble ikke gitt uttrykk for tanker om praktiske forskjeller på disse formatene. En student uttalte om sitt erfaringsnivå at *“jeg har lest veldig lite ebøker selv, men jeg har jo lest litt sånn artikler og sånn på nett. Sånn, ja, pdf. Jeg vet ikke om det går under ebøker.”*

Erfaringsnivået syntes å variere ettersom hvor langt informantene hadde kommet i sine studier, og de som var i gang med eller hadde skrevet bacheloroppgave var mer fortrolige med bruk av biblioteket generelt enn dem som var tidligere i studieløpet. Den ene masterstudenten som ble intervjuet ga inntrykk av å være mer komfortabel med arbeid med elektroniske format enn flere av de andre, spesielt hva angikk å finne frem i bibliotekets ressurser. Flere av studentene ga uttrykk for at de ikke brukte mye ebøker fordi de rett og slett ikke hadde behov for det, noe som også synes å være knyttet opp mot den tradisjonelle

papirbokas rolle på pensumlistene og i undervisningen. En av informantene fortalte dette om hvorfor han ikke brukte mye ebøker:

“jeg føler ikke at undervisningen vi har nå i hvert fall krever at jeg trenger å bruke ebøker i det hele tatt. Vi har på en måte det pensumet vi har, og det er bøker. Og alle oppgaver vi skriver som skal.. skal ta utgangspunkt i de bøkene, og jeg har ikke hatt bruk for å finne videre info.”

7.2 Kunnskap om tilbudet:

Studentenes kunnskap om BI-bibliotekets tilbud bar preg av den enkeltes interesse for området og erfaring med bruk. Alle informantene visste at det fantes ebøker ved biblioteket, og de fleste av dem nevnte å ha lagt merke til dem i bibliotekets katalog, men hovedsaklig fordi de hadde kommet opp i trefflisten ved søk på papirutgaven av samme bok. En student forklarte at *“det kommer jo opp hver gang du søker etter en bok og lurer på hvor den står så kan du da også få i ebok-format”*. Dette fremsto også som hovedgrunnen til at flere av informantene visste at noe av pensumlitteraturen også fantes i ebokformat. Ut over dette syntes noe av grunnen til at studentene i mange tilfeller ikke oppsøkte ebøker å være at de ikke var fortrolige med hva de kunne forvente å finne. For eksempel fortalte en av informantene:

“vi har veldig mange bransjefag som ingen andre har, så jeg har liksom alltid regna med at de bøkene som jeg synes er mest interessant å ha ikke er der elektronisk. Fordi det er gjerne de største og mest populære bøkene som alle har (...) som vil være elektronisk. Så jeg har liksom, jeg har ikke orka og kikket det opp en gang, fordi at jeg regner med, jeg tar det for gitt at det ikke er der.”

Videre forklarte flere av informantene hvordan de visste av eksistensen av enkelte ebøker fordi de har blitt nevnt i undervisning av faglærer. En masterstudent fortalte at dette ofte gjaldt enkeltkapitler i hele bøker, der underviseren kanskje syntes det var mye for elevene å skulle kjøpe hele verket når så lite av det faktisk var pensum.

“Det har jo kommet opp en god del i forelesninger, så har forelesere gjort oss oppmerksom på det at “den kan du også få tak i i ebokformat på biblioteket”, eller at en lærebok vi skal ha tak i og kanskje bare ha et eller to kapitler i fra finnes på Amazon, som gjør at du kan kjøpe faglitteraturen din i et og to kapitler der.”

En bachelorstudent sa at det var hennes kunnskap om tilbudet som holdt henne mest tilbake fra å bruke det eboktilbudet som fantes. Dette gjaldt både hva som eksisterte og hvor hun kunne finne det. Det generelle inntrykket fra informantene var at de alle var oppmerksomme på at ressursene var der, men at mere opplæring eller personlig erfaring med bruk av tilbudet ville bidra til å gjøre dem tryggere på å velge dem fremfor fysiske alternativer.

7.3 Tilgang:

De fleste av informantene nevnte det som en av de største fordelene med elektroniske dokumenter fra biblioteket at de kunne få tilgang til dem når som helst og hvor som helst. Mange av dem nevnte også VPN som en god løsning når man arbeidet hjemmefra eller andre steder utenfor skoleområdet. Det ble likevel nevnt problemer med innlogging, og en student dro spesielt frem arbeidet med referanser og kildehenvisninger i forbindelse med dette. Hun vurderte gratisressurser på nett som mer verdifulle på dette feltet enn abonnementsbaserte ressurser som krevde innlogging, når hun arbeidet med oppgaver på PC.

“Hvis det er i en database jeg må logge meg inn på så skriver jeg den ut, for da er den ikke like tilgjengelig. Hvis det er en artikkel man kommer over som man kan bruke et sitat i eller en mening av, så tar jeg heller og lagrer på en måte nettsida, eller nettsideadressen, for det er den jeg også kommer til å bruke i kildehenvisningene, hvis jeg refererer til den. Tar bare vare på linken.”

En annen informant fortalte at hun syntes VPN-løsningen var god, og at hun gjerne brukte den når hun gjorde research, men at hun, hvis hun visste hva hun skulle lese, likevel foretrakk å laste ned dokumenter på skolen før hun leste dem hjemme, i tilfelle det skulle oppstå problemer med innloggingen. En mannlig student sa at han gjerne skulle hatt hele pensum elektronisk tilgjengelig til enhver tid, og at han da ville brukt det i mye større grad.

7.4 Hvordan finne frem:

Samtlige informanter fortalte at de hadde funnet ebøker via google, og noen av dem spesifiserte også google scholar som foretrukne inngang til elektronisk litteratur. En student nevnte også google books. De fleste visste også av muligheten av å bruke bibliotek katalogen, men likevel foretrakk studentene å starte sine søk i google. Dette syntes også å gjelde

litteratursøk generelt. En student fortalte at dersom hun ikke fant fram via google gikk hun heller i skranken enn å prøve å finne frem selv i katalogen.

“Jeg bruker egentlig google mest, og sånne søkemotorer på internett. Og veldig få databaser. Hvis det er noe spesifikt jeg er ute etter og som jeg har blitt tipsa om eller som jeg vet skal være her et sted, enten fra andre studenter eller veileder eller foreleser, så går jeg direkte til personalet bak skranken og sier ”hei, jeg leter etter det og det, kan dere hjelpe meg?””

En student nevnte søk i Bibsys, men da i forbindelse med hvordan hun kjente til eboktilbudet ved biblioteket, og i tilknytning til søk på fysiske bøker. Også denne studenten brukte heller google til søk på elektronisk litteratur. Forklaringene på hvorfor google var å foretrekke som utgangspunkt for litteratursøk var blant annet så enkle som “gammel vane”. En mannlig bachelorstudent reflekterte rundt hvordan han selv var svært fortrolig med google, og gjerne gikk dit for informasjon, selv om han godt kunne se for seg å få mer presise treff i for eksempel en bibliotekskatalog.

“leter jeg etter noe så bruker jeg heller for eksempel google til å finne det enn bibsys eller biblioteksressursene. Det er bare sånn jeg har gjort det. (...) Jeg tror det er noe.. det er bare noe med det konforme og gamle ved google tror jeg . At man bare har brukt det siden man var veldig liten. Og jeg har holdt på litt med webdesign og programmering og sånn, det er veldig.. jeg er veldig fortrolig med google da. Søkemåten der. Men det er klart at det er veldig bredt på Google. Det kunne sikkert vært mer.. i mange sammenhenger mere.. mere hensiktsmessig å gå inn på et bibliotek som har spisset litteratur, mot felt. Det er klart at man bruker kanskje unødvendig mye tid på å Google seg gjennom og outsource dårlige artikler og så videre.”

Dette er interessante nok resultater som ikke stemmer overens med funn fra tidligere nevnte undersøkelser fra Springer (2011 s. 24), JISC (2009 s. 5) og Ebrary (2008), som alle trekker frem bibliotekets katalog og nettsider som den primære inngangsporten til ebøker. Alle disse undersøkelsene fremhever dog også google og andre søkemotorer blandt de mest brukte inngangene.

Flere studenter fortalte også om å ha fått direktelenker til elektronisk litteratur, både på pensum og utenfor, fra faglærer. Dette var spesielt i forbindelse med fagsider på Its Learning, og gjerne pensumlister der lenker til litteraturen var lagt inn i referansene, men også supplerende litteratur til for eksempel oppgaver, eller videre lesning for spesielt interesserte studenter. Artikkelkompendier i elektronisk form lå også gjerne tilgjengelig på disse sidene.

“Det er jo da skoleportalen, som du har tilknyttet hvert fag, hvor foreleser da legger ut alt av forelesningsnotater og artikler som du skal gjennom. For eksempel kompendier blir da publisert på Its Learning (...) så jeg slipper å google de selv.”

7.5 Forskjellige typer skjerm vs. papir:

Fordeler og ulemper ved lesing og arbeid på forskjellige typer skjerm ble i intervjuene pekt på som grunner til at man både valgte og valgte bort elektroniske ressurser. De aller fleste intervjuobjektene syntes i utgangspunktet det var mer slitsomt for øynene å lese på skjerm, men en mengde andre faktorer påvirket også hvordan de valgte å arbeide. Lengden på teksten ble dratt fram som en av de viktigste innvirkningene på hvorvidt studentene foretrakk å lese på skjerm eller på papir. Det varierte likevel hva som ble ansett som for langt for å lese sammenhengende på skjerm. Ingen av studentene ga inntrykk av å ville foretrekke å lese en hel bok sammenhengende på skjerm, og noen av dem foretrakk også kortere tekster i fysisk format. Sitatene nedenfor er hentet fra intervjuer med to forskjellige studenter som begge syntes akademiske tekster generelt var tunge å lese på skjerm.

“(...) akademiske tekster, for de er litt lengre enn nyhetsartikler på nett. Det er slitsomt. Jeg har bare en bærbar mac selv, og den er ganske skitten på skjermen, fordi den er litt gammel og brukt, så det er veldig slitsomt ja. Blir tung i øynene. M-m. Så papir er ofte best.”

“Altså det er jo klart det at et research-artikkel på trediver sider er bedre å lese i papirformat, fordi at trediver sider på data, i hvertfall for meg, er ganske tungvindt. Det blir veldig tungt å se på skjermen hele tiden, og sitte og nistirre på en ting, mens med et ark så kan du da endre litt stilling og, jeg synes det er litt tungvint med PC da.”

Men det framkom også eksempler på at studenter ikke hadde problemer med å lese på skjerm i det hele tatt, som bachelorstudenten som fortalte at *“lesemåten i seg selv er ikke så viktig. Den synes jeg er ganske lik”*.

Blant de mer interessante funnene var at de mulighetene ved arbeid med elektronisk litteratur som noen dro fram som store fordeler, gjerne ble sett på av andre som ulemper. For eksempel gjaldt dette muligheten til å ha flere skjermbilder oppe på en PC. Der noen av informantene mente det var en fordel å kunne arbeide i flere skjermbilder samtidig, mente andre at det var

for mange distraksjoner i de mulighetene som en PC gir utover skolearbeid og lesing. En student så faktisk distraksjoner fra lesingen som en fordel.

Størrelsen på skjermen ble også omtalt som viktig for leseopplevelsen, og selv om flere av studentene godt kunne tenke seg å lese faglitteratur på en pad eller et lesebrett, ville ingen av dem foretrukket å benytte disse ved arbeid med skoleoppgaver. Dette hadde sin hovedgrunn i at det var vanskelig å arbeide med sin egen tekst samtidig som man hadde det man skulle lese oppe på en liten skjerm, og PC fremsto på denne måten som et bedre arbeidsverktøy.

Oversikt over materialet ble også nevnt som en fordel, men det varierte hvorvidt man syntes dette best ble oppnådd ved lesing på PC eller på papir. Det å kunne se og vurdere fysisk hvor langt det var igjen av en bok ble sett som en stor fordel av noen, mens muligheten til å ha alt man trenger samlet på et sted, gjennom internett, ble sett som en større fordel av andre.

7.6 Notater:

Dette punktet er også nært knyttet til valg angående lesing på skjerm eller på papir. Det å kunne ta gode notater var i det hele tatt avgjørende for hvordan mange av studentene valgte å lese i skolesammenheng. Ut over at det var viktig for dem, varierte likevel studentenes preferanser i stor grad på dette området, og igjen kunne det enkelte studenter så som en fordel være en stor ulempe for andre. For eksempel gjaldt dette muligheten til å understreke og markere tekst, samt å sette lapper i papirbøker. Flere av informantene foretrakk i stor grad å lese pensum på papir på grunn av dette. En av dem fortalte at *“jeg er skikkelig glad i å streke under ting, også skrive i margin, og den funksjonen mister jeg når jeg leser på ebøker.”*, mens en annen i stor grad foretrakk å arbeide på PC på grunn av at han mislikte akkurat de samme tingene som hans medstudent likte: *“Altså, noe av det verste jeg gjør, og jeg synes det er så knotete, er å sitte og bla opp en fysisk pensumbok og så drive med å underline, og holde på med de greiene der, (...) det blir på en måte som dobbeltlagring da i et datasystem. At du lagrer ting flere ganger, kjempeunødvendig”*. Hovedvekten av intervjuobjektene var likevel glade i understrekning og markering av i fysiske bøker, men også flere av disse likte å samle sine notater i et elektronisk tekstdokument ved siden av, eller i tillegg.

Få av informantene hadde erfart gode notatfunksjoner i forbindelse med elektronisk tekst. En av dem hadde benyttet noen forskjellige apps på Ipad, men var ikke helt fornøyd med

hvordan disse fungerte. Misnøyen hadde i stor grad med mulgheten for utskrift av egne notater sammen med originaltekst.

“det er jo ikke det at PCskrift er vanskelig å lese, det er jo faktisk veldig praktisk, men det ser altså så dumt ut når du printer det ut med sånne kommentarbokser på siden, og da blir ofte skrifta på selve artikkelen også mindre. Det som blir highlighta er det du har skrevet, og det er ikke det jeg trenger. Jeg trenger at de er like, på en måte.”

Hvordan studentene foretrakk å ta notater varierte også i stor grad med hva slags arbeid de gjorde. Det gikk frem av intervjuene at ved daglig lesing av pensum likte flertallet å markere tekst og skrive i marginen på et fysisk dokument. Ved arbeid med skoleoppgaver derimot, der det gjerne ble arbeidet med flere forskjellige tekster på samme tid, ble det i større grad foretrukket å ta notater i tekstdokumenter på PC. Dette ble begrunnet av flere med at da har man fordelen med å ha alle notater som handler om det samme på samme sted. En student fortalte om å foretrekke elektroniske dokumenter i forbindelse med arbeid med sitater, da klipp/lim funksjoner ga større sikkerhet for at sitatene ble gjengitt hundre prosent riktig. Motsatt fortalte en annen student at hun foretrakk å skrive av sitatene selv, av nøyaktig samme grunn.

Det kom også fram at flere studenter gjerne gikk til innkjøp av fysiske bøker, fremfor å låne dem fra biblioteket, nettopp på grunn av notater. Dette var fordi de gjerne ville notere i selve bøkene, og også fordi de ønsket å kunne finne frem til notatene senere i livet. Av samme grunn ble også papirbøker av enkelte foretrukket fremfor ebøker.

7.7 Navigasjon:

Muligheten til å navigere raskt og enkelt var viktig for samtlige informanter. På dette området trakk studentene frem fordeler både ved fysiske og digitale formater. Elektroniske dokumenter, og medfølgende navigasjonsverktøy, ble pekt på som mest fordelaktige dersom man ikke ønsket å benytte hele teksten, men var ute etter informasjon om et spesifikt emne. I disse situasjonene ble søkefunksjoner dratt fram som en svært positiv attributt ved ebøker og elektroniske artikler.

“når man skal bruke ting til oppgaver så er det jo veldig greit å kunne søke.. søke på ord. Det setter jeg stor pris på, når jeg bruker ting på nett da.”

“Ja faktisk i går senest så brukte jeg en sånn søkefunksjon (...) Fordi jeg lurte på ett begrep. Jeg hadde ikke sjangs til å finne det igjen med vanlig scrolling, så da søkte jeg tror jeg. Det var jo veldig praktisk. Hadde jeg hatt den da på papir så hadde det vært.. da hadde jeg fortsatt sittet og lett, for å si det sånn.”

“Ja og så er det lettere oppslagsverk på en PC for eksempel, og mye lettere å søke seg fram til steder i pensum, plasser du husker. I stedet for å sitte med de herre gule stickerslappene”

“kanskje jeg leser mindre når jeg leser elektronisk, fordi jeg kan lettere finne frem til akkurat det jeg vil ha. Så jeg leser kanskje mer bare avsnitt om.. eller hvis jeg søker på et ord som jeg trenger da, og kun leser det for eksempel.”

Sitatene ovenfor, hentet fra fire forskjellige intervjuer, viser hvordan søkefunksjoner var et av få punkter der alle intervjuobjektene var fullstendig enige om verdien i digitale formater. Likevel kom det frem andre poenger som ikke veide like tungt i ebøkenes favør. Dette gjaldt spesielt visuelle aspekter ved navigasjon, og på dette området kom det frem flere fordeler ved den fysiske papirboka. Det ble blant annet nevnt som en fordel å kunne se hvor du var i et dokument i forhold til hvor mye du hadde lest og hvor mye du hadde igjen å lese. En student sa om elektronisk litteratur at *“Jeg synes det kan være vanskeligere, værtefall å på en måte ha oversikt da. Fordi du er så begrensa. Du ser så lite om gangen. (...) Det er jo lettere å bla i en bok, det er det jo”*. En annen ga forklaringen nedenfor.

“Jeg synes det er veldig mye enklere på papir bare for at det er sidetall, og da kan jeg bare bla meg fram. (...) Men i bøker er innholdsfortegnelse veldig deilig, fordi da kan jeg bare bla opp. På nett er det mye vanskeligere, i en sånn søkemotor, men jeg bruker veldig ofte bare command+f hvis det er noe spesifikt jeg leter etter. Og det er veldig enkelt. Og da kommer jeg veldig fort frem til det. Ja. Hvis det er noe spesifikt. Men hvis det er noe, hvis det er en artikkel jeg må liksom lese meg gjennom for å finne ut om det er interessant da... det er det tungvint.”

Informantenes fokus på søkefunksjoner i elektroniske dokumenter kan knyttes opp mot andre undersøkelsers resultater, som viser at ebøker ofte blir brukt som referanseverker fremfor til lengre lesning (UH-nett Vest 2011 s. 25)(Mincic-Obradovic 2011 s. 20), og det kan se ut som at tendensen er den samme blant studentene i denne undersøkelsen.

7.8 Økonomi:

Økonomiske aspekter ved skolebøker veide tungt for flere av studentene. Dette spesielt på grunn av lave inntekter og dyre skolebøker, og hovedvekten av informanter ga uttrykk for at de ville la være å kjøpe pensum dersom de visste at alt var elektronisk tilgjengelig. Dette på tross av at det også kom frem at eierskap til skolebøker sto sterkt i de fagene som studentene var mest engasjerte i. Det økonomiske aspektet ved litteratur fra biblioteket veide altså i studentenes øyne tyngre enn ønsket om å ha skolebøker i hylla til senere bruk. Det som gjorde at de fleste av studentene likevel kjøpte det meste av pensumlitteratur var enten at de ikke visste om den fysiske pensumsamlingen ved biblioteket, eller at mange av bøkene i denne samlingen ofte var utlånt og hadde lange ventelister. Ebøker ble ikke vurdert som et godt nok alternativ fordi man visste for lite om dem, og fordi antakelsen var at dekningen av pensum ikke var særlig stor. En student fortalte at hun i hovedsak benyttet seg kun av biblioteks bøker, og undret seg over hvorfor ikke flere gjorde det. *“Jeg kjøper veldig lite pensum egentlig. Det virker som det er veldig få som har skjønt at de har pensumbøker her, får jeg inntrykk av. Fordi alle blir så overraska når jeg sier at jeg ikke har kjøpt bøker”*. Samme informant fortalte også at hun ikke brukte ebøker i stor grad fordi hun visste så lite om tilbudet.

7.9 Andre funn:

I tillegg til det som er nevnt i avsnittene ovenfor fant også studentene andre fordeler ved bruk av ebøker fremfor papirbøker. Blant disse var plassbesparelse og vekt de viktigste.

Muligheten til å kunne frakte store mengder elektroniske dokumenter med seg uten at de veide mer enn en laptop eller en tablet ble vurdert som en av de største fordelene med ebøker i det hele tatt. En student uttalte *“Jeg ville kjøpt meg en sånn liten pad hvis jeg kunne fått alle pensumbøkene mine inn der for det er så mye enklere å bære på. Det er jævlig tungt”*.

Muligheten til å ha alle dokumenter samlet på et sted ble også nevnt som en fordel ved elektronisk litteratur: *“Men hvis alt hadde vært der, så ville jeg antakeligvis benyttet meg av det. Absolutt. Da kan jeg ha alt på et sted”*.

Antallet sider som var mulig å printe fra bibliotekets ebøker ble nevnt som en ulempe ved tilbudet. En student fortalte at *“Fordelen også når du kjøper fra Amazon er det at det går an*

å gå rundt sperringene sånn at du kan få printa ut det du har kjøpt, og det er, det er en fordel. Synes jeg da“.

8. Konklusjoner

Denne undersøkelsens resultater stemmer i stor grad overens med mye av det som tidligere har kommet fram i utenlandske og internasjonale undersøkelser. Intervjuene med studenter avslørte erfaringer og holdninger som ligger tett opp til funn fra for eksempel Springers *Academic e-BookUsage Survey* (2011). Spesielt gjelder dette på områder som navigasjon og skjermlesbarhet, og i likhet med Springers undersøkelse kan man også her se tendensen til at studentene bruker ebøker mest som oppslags- og referanseverk. Dette har også tilknytning til hvorfor studentene fremhever søkefunksjoner blant de viktigste fordelene med elektronisk litteratur.

En annen grunn til at studentene i stor grad foretrekker å lese lengre tekster på papir er helt klart at det er slitsomt for øynene å lese på skjerm, spesielt når det gjelder tyngre akademisk stoff. Men på tross av dette liker flere av studentene godt å arbeide med tekst på PC, dersom dette skjer i forbindelse med egenproduksjon og innleveringer. Begrunnelsen for dette er de mange fordelene PCen har som arbeidsverktøy. Vi kan altså se at informantene i denne undersøkelsen helst leser på papir, men dersom de skal arbeide med teksten ut over ren lesing vil de i mange tilfeller benytte elektroniske muligheter.

Resultatene fra intervjuene viser at brukerne er godt kjent med funksjonalitet og praktiske løsninger hva angår elektronisk litteratur, på tross av at de i liten grad benytter seg av eboktilbudet. Dette har nok sammenheng med den utstrakte bruken av elektroniske tidsskrifter. Man kan anta at mye av grunnen til at studentene benytter etidsskrifter i langt større grad enn ebøker ligger i at svært mange av tidsskriftene for lenge siden har lagt om til elektronisk form som hovedform, og at både studenter og undervisere har hatt mye lengre tid til å venne seg til at dette er normalen. Det er også lagt opp til bruk av elektroniske tidsskriftartikler i forbindelse med undervisning og på pensumlister. Men der tidsskriftene fant seg tidlig til rette med sin elektroniske form har ikke ebøkene kommet like langt. Selv om tilbudet av bøker i elektronisk form stadig øker er det fortsatt langt fra fullstendig dekning av for eksempel pensumbøker. Dette reflekteres også i studentenes oppfattelse av tilbudet, og

i at informantene uttrykte at de ikke oppsøkte ebøker fordi de ikke visste at de eksisterte, eller bare ikke trodde de kom til å finne dem.

Funnene viser at studentene er bevisste på både fordeler og ulemper ved elektronisk litteratur generelt, og ebøker spesielt, men det varierer hvor mye den enkelte student vektlegger spesielle egenskaper ved formatet. Det enkelte beskriver som en stor ulempe, kan oppleves som en fordel for andre. Dette gjaldt for eksempel mulighetene for å ta notater på PC mens man leser ebøker, eller muligheten for å notere i margen i fysiske bøker. Ebokmediet har fortsatt en vei å gå før det finner sin endelige form, både når det gjelder teknologisk utvikling, brukervennlighet og leverandørmodeller. Helhetsinntrykket etter intervjuer med fem studenter ved Handelshøyskolen BI er at de alle er positive til mulighetene mediet vil gi dem i fremtiden, men at dagens løsninger i studentenes øyne ikke er gode nok til at de i stor grad vil velge ebøker fremfor papirbøker.

En videre utforskning av området kunne med fordel gått nærmere inn på forholdet mellom tidsskrifter og ebøker, og sett på hva som skal til for at ebøkene oppnår samme status i brukerens øyne som tidsskriftene. Man kunne også sett nærmere på hvordan en eventuell større satsing på ebøker ville gå ut over bruken av fysiske bøker, og på hvorvidt en slik utvikling var ønskelig. Er eboka egnet til å ta papirbokas plass, eller gjør den seg rett og slett bedre som et supplement til fysiske dokumenter? Brukerne finner fortsatt mange fordeler med papirboka, og man må spørre seg hvorvidt dette bare kommer av gammel vane, eller om eboka ikke er klar til å ta over hele den rollen fysiske bøker har i lærings situasjonen.

Litteratur:

E-bok. (2013). *Wikipedia*. Hentet 12. april 2013 fra no.wikipedia.org/w/index.php?title=E-bok&oldid=12021374

Ebrary. (2008). *2008 Global Student E-book Survey Sponsored By Ebrary*. Hentet 03. april 2013 fra: http://ebrary.com/corp/collateral/en/Survey/ebrary_student_survey_2008.pdf

Evenstuen, A., Dalen, J. T., & Midtbø, Ø. H. (2010). *The Use of iPad as a Learning Tool*. Hentet 15. april 2013 fra: <http://www.uio.no/studier/emner/matnat/ifi/INF4260/h10/student-projects/The%20Use%20of%20iPad%20as%20a%20Learning%20Tool/Final%20Report%20HCI.pdf>

Handelshøyskolen BI Biblioteket. (2012). *Årsmelding 2011*. Hentet april 2013 fra: http://epapir.info/bi/aarsmelding_NO_2011_bibl/#/4/

JISC. (2009). *JISC National E-book Observatory Project: Key Findings And Recommendations: Final Report, November 2009*. Hentet 03. april 2013 fra: http://issuu.com/carenmilloy/docs/jisc_national_e-books_observatory_final_report/1

Johannessen, A., Tufte, P. A., & Cristoffersen, L. (2010). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Abstrakt forlag.

Mincic-Obradovic, K. (2011). *E-books in Academic Libraries*. Oxford: Chandos Publishing.

NTNU Universitetsbiblioteket. (2011). *Prosjekt e-pensum*. Hentet 02. april 2013 fra: http://www.ntnu.no/c/document_library/get_file?uuid=5473a33a-c639-443e-82a1-4ef0c8dfd7cc&groupId=57264

Springer. (2011). *UC Libraries Academic e-Book Usage Survey*. Hentet 03. april 2013 fra: http://www.cdlib.org/services/uxdesign/docs/2011/academic_ebook_usage_survey.pdf

UH-nett Vest. (2011). *E-bøker i norske universiteter og høyskoler: status og utfordringer*.

Hentet 02. april 2013 fra: <http://www.uib.no/filearchive/e-boker-utredning-uh-nett-vest.pdf>

Universitets- og høyskolerådet. (2011). *Fra papir til digitalt pensum*. Hentet 15. mars 2013

fra: http://www.uhr.no/documents/Sluttrapport_Fra_papir_til_digitalt_pensum.pdf

Personlig kommunikasjon:

Kristin Danielsen, bibliotekar ved BI-biblioteket. (Samtale 25.04.2013)

Kristin Danielsen, bibliotekar ved BI-biblioteket. (Epost 25.04.2013)(Vedlegg 2)

Vedlegg 1: Intervjuguide

Intervjuguide:

1. Informasjon om intervjuet og oppgaven + introspm.

- Alder?
- Studieretning/grad/år?

2. Overgangsspørsmål:

- Hva legger du i begrepet e-bok?
- Hva slags erfaringer har du med e-bøker? (utdyp interessante aspekter)
- Hva med andre typer elektronisk sakprosa?
- Hva kjenner du til av eboktilbudet på BI-biblioteket spesielt?
- Eier du et lese Brett eller et nettbrett? Hvilken, om noen, innvirkning har dette på dine lesevaner?

3. Nøkkelspørsmål:

Tilgang:

- Hvordan finner du frem til e-bøker?
- Hva er dine tanker om synligheten av e-boktilbudet ved BI? I hvilken grad har du oppfattet at tilbudet blir markedsført, og hvordan tror du dette virker?
- Kan du si noe om hvordan du oppfatter tilgjengeligheten (tilgang hjemmefra osv.)?

Lesevaner:

- I hvilken grad foretrekker du å lese e-bøker fremfor papirbøker? Gjør deg noen tanker om hvorfor/hvorfor ikke?
- Kan du fortelle litt om hvordan du liker å lese fagstoff/ i skolesammenheng?
- Er det forskjeller mellom hvordan du leser pensum og selvvalgt stoff til f.eks. oppgaver?
- Er det forskjeller på hvordan du bruker elektronisk litteratur og tekst i papirform? Hvorfor?
- (Hvilke vaner har du i forhold til å skrive ut elektronisk tekst?)
- Har formen for litteratur, og bruksområdet, innvirkning på om du foretrekker trykt form eller elektronisk?
- Hvilken betydning har lengden på teksten/hvor omfattende stoffet er, på hvordan du velger å lese?

Utvidet lesning:

- I hvilken grad har typen og størrelsen på skjermen betydning for leseopplevelsen og valgene?
- Har du noen tanker om navigasjon i e-bøker vs. p-bøker?
- Hvilke vaner har du i forhold til å skrive ut elektronisk tekst?
- Hva med muligheter for notering, søking og utvidet tekst?

Økonomi:

- Hva har eierskap å si for deg når det kommer til skolebøker?
- Hva tenker du om økonomiske aspekter ved bibliotekbøker og ebøker?

Videre:

- Hvilke mangler finner du ved e-bok slik den er i dag/Kan du se for deg en bedre e-bok i fremtiden?

4. Oppsummering

Vedlegg 2: Epost fra Kristin Danielsen, bibliotekar ved BI-biblioteket. 25.04.2012

Ebokstatistikk - Epost fra Kristin Danielsen, Bibliotekar ved BI-biblioteket. 25.04.2013

Ebrary:
Statistikk 2012

Måned	User Sessions (2)	Successful Section Requests (1)	Downloads (ikke tilgjengelig pr.januar 13)
Januar - Juni	2314	38902	
Juli - Desember	1381	21568	
Totalt	3695 (+ 43,1% fra 2011)	60470 (- 33,8% fra 2011)	

DawsonERA:
Statistikk 2012

Måned	User Sessions (1)	Successful Section Requests (4)	Downloads (3)	PDA (5)
Januar - Juni	1267	17035	370	
Juli - Desember	1064	9236	461	29 (oppstart oktober)
Totalt	2331 (+ 20,3% fra 2011)	26271 (28,3+ % fra 2011)	831 (+ 106,2% fra 2011)	29

Kristin F. Danielsen
Bibliotekar
Handelshøyskolen BI
Biblioteket
Nydalsveien 37
0442 Oslo
Tlf: 46 41 02 43

kristin.danielsen@bi.no

Vedlegg 3: Transkriberte intervjuer

INTERVJU 1. 25.04.2013

Intervjuer: Ja ... da tar jeg opp

Kvinnelig student 1.: Ja

Intervjuer: Først, hva studerer du?

Kvinnelig student 1.: Jeg studerer kultur og ledelse, ved handelshøyskolen BI i Oslo. tar en Bachelor

Intervjuer: Har du noen erfaringer med E-bøker?

Kvinnelig student 1.: Ja, men mer andrehåndserfaring. Jeg har venner og familie som har, ehm, sånne pads, sånn fra Amazon som de laster ned bøker på. Så jeg har liksom fått kikket og prøvd å trykke litt, og lest litt, men har aldri kjøpt det selv på en måte, eller tatt i bruk på egenhånd.

Intervjuer: Men da er det snakk om skjønnlitteratur?

Kvinnelig student 1.: M-m

Intervjuer: Hva med elektronisk tekst i det hele tatt, sånn i faglig kontekst? Altså elektroniske artikler, pensum og sånne ting, du..

Kvinnelig student 1.: Ja, absolutt, værtfall de databasene vi har tilgjengelig her på BI, har jeg benyttet meg av når vi har skrevet oppgave, og kommer også til å gjøre nå når vi skriver bachelor.

Intervjuer: Så, kan du si.. hva foretrekker du? Papir, eller altså.. ser du noe..., si hvis du har en elektronisk tekst. hvordan bruker du den? Skriver du den ut eller leser du den på skjerm eller? Tenk i en faglig kontekst.

Kvinnelig student 1.: Hvis det er i en database jeg må logge meg inn på så skriver jeg den ut, for da er den ikke like tilgjengelig. Hvis det er en artikkel man kommer over som man kan bruke et sitat i eller en mening av, så tar jeg heller og lagrer på en måte nettsida, eller nettsideadressen, for det er den jeg også kommer til å bruke i kildehenvisningene, hvis jeg refererer til den. Tar bare vare på linken.

Intervjuer: Så det er litt avhengig av på en måte hvordan du skal bruke den?

Kvinnelig student 1.: Ja. Og hvor jeg har funnet den. For hvis det er i en database som for eksempel mange skoler har tilgjengelig, så er det gjerne passordbasert eller studienummer, du må liksom inn for å registrere deg, og da er det ikke bare å kopiere den linken som jeg gjør vanligvis med artikler som jeg finner som er relevante

Intervjuer: Fordi jeg tenker på sånn som her på biblioteket for eksempel så er det jo sånn at så lenge du er logga på systemet her på skolen..

Kvinnelig student 1.: ..så kommer du inn dit..

Intervjuer: Ja, så finner du de samme artiklene i google hvis du søker på dem. Det er linet opp sånn at de kommer opp først.

Kvinnelig student 1.: Åh, det visste jeg ikke

Intervjuer: Ja, det du har tilgjengelig via databaser her kommer først i google scholar, hvis du søker .. eh.

Kvinnelig student 1.: Det visste jeg ikke, det er jo mye enklere måte og..

Intervjuer: Men, hvordan prøver du, eh, hvordan er du vant med å finne frem til ting du bruker elektronisk, er det via, på en måte databasene?

Kvinnelig student 1.: Jeg bruker egentlig google mest, og sånne søkemotorer på internett. Og veldig få databaser. Hvis det er noe spesifikt jeg er ute etter og som jeg har blitt tipsa om eller som jeg vet skal være her et sted, enten fra andre studenter eller veileder eller foreleser, så går jeg direkte til personalet bak skranken og sier ”hei, jeg leter etter det og det” kan dere hjelpe meg? Og så sitter de sånn “tch tch tch tch” trykker de på dataen sin og så finner de fram og enten printer de det ut til meg eller så får jeg vist hvordan jeg finner den selv på min egen data, ofte litt sånn søkeord..

Intervjuer: Er det noe forskjell på om ting er langt eller kort. En lengre tekst og lesing på skjerm, har du noen tanker om det?

Kvinnelig student 1.: Ja, Det er slitsomt.

Intervjuer: Det er slitsomt?

Kvinnelig student 1.: Ja, værtfall sånne akademiske tekster, for de er litt lengre enn nyhetsartikler på nett. Det er slitsomt. Jeg har bare en bærbar mac selv, og den er ganske skitten på skjermen, fordi den er litt gammel og brukt, så det er veldig slitsomt ja. Blir tung i øynene. M-m. Så papir er ofte best.

Intervjuer: Ja, ehm ... skal vi se. Hva .. hvor er jeg? Er det noen forskjell på hvordan du på en måte bruker, hvordan du interagerer med teksten, tenk litt abstrakt skulle jeg til å si, men altså, hvis du har den på papir eller du har den på skjerm, føler du en annen opplevelse av å lese?

Kvinnelig student 1.: Hmm, jeg må tenke meg litt om. ... Både ja og nei. Egentlig ikke så veldig, men ... men når jeg leser tekst som artikkelsamling eller bok, og det er pensumrelatert så blir jeg veldig sånn “åh” når jeg leser pensum. Det er av og til ganske demotiverende, hvis det ikke er et fag jeg synes er kjempeinteressant. Og da leser jeg veldig sjeldent hele pensumboka hvis jeg ikke synes det er et fag som.. hvis det ikke er et fag som trigger meg. Og skjønnlitteratur leser jeg ikke så ofte kanskje, ei bok hver andre måned eller noe. Men nei, sånn sett ikke så veldig mye annerledes opplevelse, sånn abstrakt. Men det er jo mye enklere å lese værtfall artikler og skrevne ting på papir enn på en dataskjerm hvis det er lengre tekst, og hvis det er akademisk tungt. For da kan jeg og skrive på papiret, og merke ut. Det kan jeg ikke på en data.

Intervjuer: Har du noe erfaring med opplevelse av hvis du leser på skjerm, og artikler i databaser og sånn, søkefunksjoner og navigering og sånne ting i forhold til å lese på papir? Altså..

Kvinnelig student 1.: Jeg synes det er veldig mye enklere på papir bare for at det er sidetall, og da kan jeg bare bla meg fram. Mange av de artikkelheftene her på BI, som vi får på artikkelsenteret nede, som vi jo har i mange fag som er en sånn samling som på en måte ansvarlig for faget har samla sammen, og så trykker de det opp og så kjøper vi det som en pensumbok, de er veldig dårlige på nummerering. Der har hver eneste tekst sin nummerering. Det er bare kaos, og innholdsfortegnelsen fungerer ikke. Men i bøker er innholdsfortegnelse veldig deilig, fordi da kan jeg bare bla opp. På nett er det mye vanskeligere, i en sånn søkemotor, men jeg bruker veldig ofte bare command+f hvis det er noe spesifikt jeg leter etter. Og det er veldig enkelt. Og da kommer jeg veldig fort frem til det. Ja. Hvis det er noe spesifikt. Men hvis det er noe, hvis det er en artikkel jeg må liksom lese meg gjennom for å finne ut om det er interessant da... det er det tungvint.

Intervjuer: Flott, skal vi se. Spørsmålene mine går litt inn i hverandre, så jeg må på en måte trekke ut..

Kvinnelig student 1.: Det går helt fint. Du må ikke være redd for å spørre om det samme om igjen.

Intervjuer: Nei. ... Altså, pensum generelt. Er du vant med å kjøpe alt, eller pleier du, altså.. går du noen gang inn på nettet for å se om det finnes gratis før du kjøper det?

Kvinnelig student 1.: Jeg har... Da jeg først starta her, det er snart tre år siden, da tror jeg jeg kjøpte alt. Jeg tror jeg kjøpte alle pensumbøkene mine de to første årene. Alt. Og det første året kjøpte jeg alt nytt, og så andreåret kjøpte jeg en del brukt, og nå har jeg ikke kjøpt alt engang. Og jeg var inne på nett i fjor og kikket etter billigere bøker når jeg kjøpte brukt, men det var.. jeg oppsøkte ikke nødvendigvis gratis, nei, det var mer sånn

akademika.no og bokhandlere på nett rett og slett for å se om det var billigere enn i butikken. Det slo meg faktisk ikke at jeg kunne få det gratis i det hele tatt.

Intervjuer: *Nei. Jeg kan jo drive litt reklame mens jeg sitter her da, og si at jeg tror det er værtfall 20% av bøker på pensum er dekt elektronisk på BI-biblioteket, så du kan finne det.*

Kvinnelig student 1.: Det er det ja? For at jeg har tenkt mye på det når vi starta, at det hadde vært.. Jeg ville kjøpt meg en sånn liten pad hvis jeg kunne fått alle pensumbøkene mine inn der for det er så mye enklere å bære på. Det er jævlig tungt.

Intervjuer: *Det er nytt fra i år faktisk at de har begynt å, med de elektroniske tekster, eller bøker hovedsaklig da, artiklene har vært sånn relativt mye lengre, men at du kan få det ned på pad'en din og sånn da, ordentlig.*

Kvinnelig student 1.: Ja, nei fordi jeg har, eh.. Det er vanskelig å sette ord på det. Det er liksom fordi at jeg går Kultur og ledelse, som er en liten, et lite studie... Det er kanskje mellom 150 og 170 elever eller studenter på tre år, og vi har veldig mange bransjefag som ingen andre har, så jeg har liksom alltid regna med at de bøkene som jeg synes er mest interessant å ha ikke er der elektronisk. Fordi det er gjerne de største og mest populære bøkene som alle har, værtfall i første klasse, for i første klasse er så og si alt likt, som vil være elektronisk. Så jeg har liksom, jeg har ikke orka og kikket det opp en gang, fordi at jeg regner med, jeg tar det for gitt at det ikke er der.

Intervjuer: *Eh, ja. skal vi se...*

Kvinnelig student 1.: Men hvis alt hadde vært der, så ville jeg antakeligvis benyttet meg av det. Absolutt. Da kan jeg ha alt på et sted.

Intervjuer: *Ja, eh... Jeg mister tankene mine.. Jo, notater når du leser pensum. Tar du notater?*

Kvinnelig student 1.: Av og til. Men av og til så skriver jeg i boka. Fordi det er min bok. Og enten, eh. Alltid med sånn tusj. Markeringstusj. Og også med blyant når jeg skriver i marginen.

Intervjuer: *Er det noe som gjør at du vil ha.. at du foretrekker å eie bøkene dine selv på en måte?*

Kvinnelig student 1.: Ja. Ja, og fordi jeg setter sånne små lapper inni. Viktige ting. Og det er veldig enkelt å slå opp og finne det tilbake.

Intervjuer: *Fordi det er noe jeg har på en måte en feeling av fra tidligere jeg har snakket med folk og at folk foretrekker å bruke papir ofte fordi de vil ha det eierskapsforholdet og den muligheten til å markere ting visuelt i det.*

Kvinnelig student 1.: For det tar litt ekstra. Det tar veldig mye ekstra tid å skrive ned på et ark ved siden av. Som jeg også har prøvd. Det tar veldig mye lenger tid å komme seg gjennom et kapittel når man skal tegne alle modeller og lese, og liksom skrive ned stikkord på hvert eneste tema.

Intervjuer: *Tar du noen gang notater på PC?*

Kvinnelig student 1.: I forelesning, men ikke til tekst. Nei.

Intervjuer: *Nei, jeg tror egentlig ikke jeg har så veldig mye mer jeg skal spørre om.*

INTERVJU 2: 29.04.2013

Intervjuer: Har du fått høre noe om hva det er jeg driver med?

Kvinnelig student 2.: Det er noe e-bøker og bacheloroppgave-aktig?

Intervjuer: Ja, jeg skriver bachelor i Bibliotek- og informasjonsvitenskap. Og så ser jeg på bruken av e-bøker ved BI-biblioteket. Jeg jobba her før som studentvakt og sånn, så jeg hadde kjennskap til

Kvinnelig student 2: Til systemet og..

Intervjuer: Ja, så det er derfor jeg på en måte har valgt.. valgt her. Så det er interessant for meg å finne ut litt om.. om ditt forhold til ebøker generelt, og til ebøker fra biblioteket spesielt, sånn da. Men jeg kan jo begynne med å få litt informasjon om deg. Hvor gammel er du for eksempel?

Kvinnelig student 2: Jeg er 22 år

Intervjuer: 22 år. og du studerer?

Kvinnelig student 2: Master of science i Strategic marketing management heter det. Strategisk markedsførings master.

Intervjuer: Fint. Så da kan jeg begynne med litt det som vi skal snakke om. Altså, når jeg sier e-bok, hva.. hva forbinder du med det begrepet?

Kvinnelig student 2: Amazon.com.

Intervjuer: Ja. Det er skjønnlitterært, mye?

Kvinnelig student 2: Ja. Veldig mye skjønnlitterært. Mye heller det fremfor faglitteratur. Veldig mye på grunn av muligheten til å streke under, selv om det finnes nå muligheter for å laste ned en, hvis du for eksempel tar en researchartikkel da som du finner på bibsys for eksempel og laster den over på en ipad så kan du da sitte i abs der og streke under på samme måte, og printe direkte derfra, men veldig mye skjønnlitteratur.

Intervjuer: M-m, fint. Hva slags erfaringer har du med, med å bruke e-bøker?

Kvinnelig student 2: Det er begrensa til skjønnlitteratur som jeg ikke får tak i, eller ikke gidder å bruke mye penger på . Ting jeg bare skal skimme gjennom og se hvordan er. Så bruker jeg kanskje, ja.. hvis jeg bestiller via Amazon da så er det brøkdeler av penger du bruker da på å få lest det du trenger av en bok da. Og så er det ting jeg lurer på hvordan er. Om det er noen ting jeg skal vurdere å kjøpe, rett og slett. Veldig mye der.

Intervjuer: Ja. Hva med andre typer elektronisk tekst? Har du noe..

Kvinnelig student 2: Veldig mye research-artikler. De leses veldig mye elektronisk. Eller så er det Its Learning som det begrenser seg til egentlig. Ting som blir lagt ut det, for det er jo elektroniske kilder det også.

Intervjuer: M-m. Kan du fortelle meg litt om hvordan det foregår? for jeg har ikke spesielt kjennskap til Its Learning..

Kvinnelig student 2: Til Its Learning. Det er jo da skoleportalen, som du har tilknyttet hvert fag, hvor foreleser da legger ut alt av forelesningsnotater og artikler som du skal gjennom. For eksempel kompendier blir da publisert på Its Learning fremfor...

Intervjuer: Ja, så da er det gjerne tidsskriftartikler som bare er lagt til rette for deg så du slipper å..

Kvinnelig student 2: Ja, ..så jeg slipper å google de selv.

Intervjuer: Ja. M-m. Fint. Hva kjenner du til, selv om du ikke har brukt.., men hva kjenner du til av eboktilbudet ved biblioteket på BI?

Kvinnelig student 2: Svært begrensa kjennskap til det, men det kommer jo opp hver gang du søker etter en bok og lur på hvor den står så kan du da også få i ebok-format, men de bøkene jeg har sjekka opp der av faglitteraturen har også hatt et vannmerke med “BI-biblioteket” over hele , som gjør at det er veldig vanskelig å lese.

Intervjuer: Ja ok. Det er jo veldig interessant.

Kvinnelig student 2: Det er noe av hovedgrunnen til at ebokformatet ikke.. jeg benytter ikke det like mye da, på grunn av det vannmerket som gjør at det er nærmest komplett umulig å lese i ebokformat fordi at vannmerket er så sterkt da. Så det blir bare et forstyrrende element som du følger mer med på enn teksten, i seg selv. Ja, det er vel i grunnen det.

Intervjuer: Ja. Hva med lesebrett? Har du det? Bruker du det?

Kvinnelig student 2: Ja. Veldig aktivt.

Intervjuer: Kindle?

Kvinnelig student 2: Nei, Apple Ipad, og så er det da lasta ned en god del Apps for ebøker på den. Både Adobe Reader, som gjør at jeg kan lese fag-artiklene mine, og så har jeg Amazon-appen som gjør at jeg kan lese Amazon-bøker. Har noe Tanum-app tror jeg det er. Tanum eller Libris. En del sånne ting da på skjønnlitteratur.

Intervjuer: Har du noen erfaring med ebøker på vanlig PC-skjerm også i..

Kvinnelig student 2: Ja, da bruker jeg, altså, der fungerer vannmerket på samme måte, som vi prata om, men det er.. jeg liker bedre å lese det på stor skjerm da, enn på liten skjerm. Rett og slett basert på det at da blir ting større, og jeg får oversikt over hele arket. Jeg liker å ha oversikt på det jeg skal lese. Da vet du at det er bare fem linjer igjen til det er slutt, isteden for å måtte sitte og bla opp og ned.

Intervjuer: Fint. Skal vi se, neste har jeg vært innom. Jeg er ikke spesielt proff på det her enda, så tilgi meg at jeg tar litt tenketid innimellom her. ... Så, du har ikke noen sånn spesiell, altså, har du lagt merke til at eboktilbudet blir markedsført på noen måte her i det hele tatt, bortsett fra at du finner det i katalogen?

Kvinnelig student 2: Det har jo kommet opp en god del i forelesninger, så har forelesere gjort oss oppmerksom på det at “den kan du også få tak i i ebokformat på biblioteket”, eller at en lærebok vi skal ha tak i og kanskje bare ha et eller to kapitler i fra finnes på Amazon, som gjør at du kan kjøpe faglitteraturen din i et og to kapitler der. Fordelen også når du kjøper fra Amazon er det at det går an å gå rundt sperringene sånn at du kan få printa ut det du har kjøpt, og det er, det er en fordel. Synes jeg da.

Intervjuer: Kan du fortelle litt mer om hvorfor du liker å printe det ut?

Kvinnelig student 2: Faglitteraturen er rett og slett fordi at jeg er, jeg er skikkelig glad i å streke under ting, også skrive i margin, og den funksjonen mister jeg når jeg leser på ebøker. Skjønnlitteraturen min spiller det ikke så stor rolle. Jeg synes kanskje at det er mer oversiktlig da å lese det på lesebrett, for da kan jeg sette inn bokmerke og fjerne det etterhvert. Også slipper jeg å drasse med meg en hel bok som kanskje veier et par kilo ekstra oppi ei veske da. Men altså, faglitteraturen min vil jeg ha og holde i. Det er noen ting med det at da kan jeg legge det i en perm og så si “denne er lest” og så ferdig med det. Ebokformatet gjør ikke at du får en sånn fysisk overgang med “ferdig”. Det bare ruller. Det går mye mer i sirkelbevegelse enn printen gjør.

Intervjuer: Har det noe med det, det visuelle aspektet ved å finne frem og sånn også?

Kvinnelig student 2: Veldig. Og ikke minst når jeg skal sette meg ned for å studere. Jeg bruker Ipaden min veldig mye til, eh, til rett og slett underholdningsverdien, og det da at Ipaden min skal brukes til to ting, både underholdning og læring, det gjør at skillet mellom “nå gjør jeg skole” og “nå har jeg fri” blir viska ut i mye større grad da.

Intervjuer: Har du samme problem hvis du bruker PC også?

Kvinnelig student 2: Ja. Veldig. Men da.. Altså, PCen kan jeg mye enklere kutte av underholdningsverdien, fordi jeg har en Ipad i tillegg. Det blir vanskeligere på Ipad en, fordi at jeg bruker den såpass mye til underholdning. Ser film i Netflix, sånne type ting.

Intervjuer: *Fint. Kan du si noe om hvordan du oppfatter tilgjengeligheten av, altså tenk elektronisk tekst litt mer generelt enn bare ebøker da, hvis du bruker mer artikler via Its Learning og sånn, men tilgjengeligheten i forhold til hvor du er og når, og..*

Kvinnelig student 2: Det er jo helt klart mer praktisk med elektroniske kilder da.

Intervjuer: *Da tenker jeg også spesielt på ting fra biblioteket, eller via Its Learning så vil jeg regne med at det er kilder som er funnet fra biblioteket også..*

Kvinnelig student 2: Ja, det er det. Det er det. Det er mye enklere. Du slipper også bekymre deg for at nå har jeg glemt noen ting. Hvilket jeg synes er en ganske god.. en ganske god begrunnelse for å bruke det mer da. Samtidig så har du muligheten til å frakte det med deg mye lengre enn.. eh, jeg pendler en del mellom Oslo og hjem på jobb, og jeg ser også at det er alle ting jeg kan ta med meg på Ipad'en min og på lesebrettet og som er tilgjengelig på nett, er mye enklere for meg da og, i og med at jobben min er å kjøre drosje, så er det på en måte da bare enklere å bare klappe igjen skjermen eller legge igjen, eller slå igjen lesebrettet, legge det bort, kjøre kundene, og så finne det fram igjen, enn det er med fysisk format. Elektroniske kilder fungerer veldig godt for meg i den sammenhengen også. Designert.. , eller desidert best er fysisk format når jeg skal sette av lesetid, når jeg virkelig setter av tiden til å lese.

Intervjuer: *Men er det da sånn at du har lasta ned det du skal lese på forhånd. Du pleier ikke for eksempel å koble deg til nettverket til BI via ekstern tilgang, eller...*

Kvinnelig student 2: Det gjør jeg hvis jeg skal være i prosessen med å finne ut av ting, hvis jeg skal gjøre research hjemme, eller jeg bare googler etter ting, for å finne ut om BI har det, så kobler jeg meg på VPN på en måte. Ellers så prøver jeg som regel å forberede meg såpass at alt er nedlasta, så jeg slipper eventuelle problemer med det at jeg ikke får tilkoblet eller sånne ting da, eller at når jeg plutselig er uten nettverk. Da er jeg mye bedre forberedt.

Intervjuer: *Fint. Skal vi se. Jeg har litt spørsmål som går inn i hverandre, så jeg må plukke ut det vi har vært innom og hoppe litt og sånn her, men skal vi se. Kan du fortelle litt om hvordan du på en måte, hvordan du leser pensum generelt?*

Kvinnelig student 2: Hvordan jeg leser pensum? Mange sier at man skal skumlese først. Det går ikke hos meg. Har jeg skumlest det så er jeg ferdig med det, for å si det sånn. Jeg bruker.. Jeg leser ganske raskt, og bruker veldig kort tid på å finne ut hva jeg synes er viktig i en tekst. Og streker under alt som jeg finner relevant, og skriver notater i marginen på hvor det eventuelt er relevant. En annen teknikk som jeg også benytter veldig mye er i forbindelse med oppgaveskriving, så har jeg alltid et tomt dokument foran meg, enten fysisk ark eller et Word-dokument, og skriver inn sitatene og hvor det er hentet fra og hvilken side, så jeg har til slutt en ganske lang og.. sitatliste av ting som kan brukes i den oppgava, og så luker jeg ut det jeg trenger, og ikke trenger.

Intervjuer: *Foretrekker du å gjøre det på papir, eller på..?*

Kvinnelig student 2: Til store oppgaver, type masteroppgave og bacheloroppgave, så må jeg ha det på papir, fordi at da.. da ender jeg opp til slutt med å ha så mange ulike word-filer at jeg mister oversikten, så da liker jeg å ha en word-fil å forholde meg til, og så en haug med notater skrevet, men det kan da være både fysiske og elektroniske kilder. Rett og slett. Men der.. på mindre oppgaver så spiller det inge rolle. Der noterer jeg ned når det passer seg, så finner jeg det igjen, eller ikke finner det igjen etter det.

Intervjuer: *Men. Ja, så du skriver sitatene du tar ut selv for hånd? Du går ikke inn og kopierer?*

Kvinnelig student 2: Nei, for det handler littegrann om bruken av sitatet videre. Jeg må være sikker på det at jeg har skjönt sitatet, og da liker jeg å skrive ting selv. Det samme gjelder jo da eksamenslesingen min, så har jeg alltid en runde hvor jeg skriver ting for hånd først, og så skriver jeg det på nytt igjen inn på elektroniske kilder da. Ganske tungvint og bakvendt, men det er det som funker da, tydeligvis.

Intervjuer: Det er noe av det som er interessant med det her og, at folk har så forskjellige preferanser.

Kvinnelig student 2: Det vil jeg tro.

Intervjuer: Er det noen forskjell mellom hvordan du går frem når du leser en pensumtekst, enten det er på skjerm eller papir, og hvordan du leser artikler eller bøker du finner frem til oppgaver, altså selvalgt stoff.?

Kvinnelig student 2: Veldig forskjellig. Selvalgt stoff er jeg mer nøye på enn det jeg er på pensum. I pensum så handler det mye om for min del å bare få de store linjene, og så blåser jeg i veldig stor grad i detaljene, så sant ikke eksamen er detaljbasert. Som type finansfagene, så er det veldig mye detaljer. Andre litt mer lette markedsføringsfag da, for å si det sånn, fag som krever litt mer egentilnærhet, da er det de store linjene og så blåser jeg i detaljene. Ja, det er vel i grunnen det. Private tekster der skummer jeg egentlig ganske lett gjennom.

Intervjuer: Men, utgjør det noe forskjell i hvordan du foretrekker å lese, om det er på papir eller skjerm? Hvorvidt det på en måte er pensum eller selvalgt, kan det ha noen innvirkning i måten å lese på, forskjellene?

Kvinnelig student 2: Ja, det selvalgte pensumet til oppgaver kan jeg gjerne lese elektronisk, og da er det gjerne med det systemet at jeg skriver ned sitatene som er relevante og lager summaries ut fra det. Påtvunget pensum der, altså, nei.. det spiller vel egentlig ingen rolle der heller. Det er greit å ha den fysiske overgangen fra dette er lest til.. til "ferdig med artikkelen" på en måte, eller den "nedlastet til ferdig artikkel, nå har jeg lest gjennom alt". Så der er det greit å ha det på papir, men det er jo bare en ren skjermbildning, fordi at jeg trenger den overgangen. "Nå er jeg ferdig med en ting". Også ser jeg at "dette har jeg lest i dag" og å ha en bunke liggende ved siden av deg. Så det er vel i grunnen det eneste som er forskjellen. Det kunne jo vært løst med å lage to mapper for eksempel. "ulest"/"lest", men ..

Intervjuer: Ja, ehm.. Skal vi se da. Har lengden på teksten noe innvirkning på om du liker å lese elektronisk eller på papir, eller er det mest de tingene der som..?

Kvinnelig student 2: Det er vel i grunnen det jeg har snakka om. Lengden. Altså det er jo klart det at et research-artikkel på tredive sider er bedre å lese i papirformat, fordi at tredive sider på data, i hvertfall for meg, er ganske tungvindt. Det blir veldig tungt å se på skjermen hele tiden, og sitte og nistirre på en ting, mens med et ark så kan du da endre litt stilling og, jeg synes det er litt tungvint med PC da. Men altså skjønnlitteraturen spiller ingen rolle.

Intervjuer: Hva med sånne ting som.. ja, du snakka litt om størrelsen på skjermen på PC i forhold til lesebrett. Hva betyr det for leseopplevelsen?

Kvinnelig student 2: For meg så har det mye å si hvis jeg leser pensum, for da liker jeg værtfall å ha oversikten. Altså..

Intervjuer: Har det noe med at du kan ha forskjellige skjermbilder samtidig og sånn der også?

Kvinnelig student 2: Veldig mye der. Skjønnlitteraturen så spiller det vel strengt tatt ingen rolle.

Intervjuer: Kan du si litt om kanskje hvordan du bruker forskjellige skjermbilder på..

Kvinnelig student 2: På PCen?

Intervjuer: Ja.

Kvinnelig student 2: På PCen så liker jeg gjerne å ha det notatarket. Hvis jeg skriver inn på PC med en gang så liker jeg å ha det ved siden av artikkelen for da er jeg sikker på at jeg får direkte avtrykk, og ikke en eller annen gjendiktning som jeg driver med. Og så liker jeg også hvis jeg skal lese ting på PC så liker jeg å ha et annet skjermbilde, for eksempel VG eller Dagbladet eller et eller annet opp i bakgrunnen som står der og blinker, som forstyrrer øyet mitt så jeg får på en måte en avveksling da, ifra hovedarket jeg sitter og leser.

Intervjuer: M-m. Det er interessant at du synes det er positivt. Fordi det er flere som mener at det er forstyrrende..

Kvinnelig student 2: ..elementer ja. Nei, men jeg er også sånn at jeg må ha på TV, eller jeg må ha noe lyd når jeg sitter og leser for da er jeg mest fokusert på det jeg driver med. Jeg er avhengig av lyd. Da gjør det ingenting at det sitter og blinker litt heller.

Intervjuer: Har du noen opplevelser i forhold til et utvidet tekstbegrep i ebøker? Altså funksjoner som du ikke finner i papir, som søking og...

Kvinnelig student 2: Jeg har noe erfaring med det. Spesielt da i skolesammenheng igjen. Hvis du leter etter.. Ja faktisk i går senest så brukte jeg en sånn søkefunksjon, men det var jo da egenfunnet tekst da. Frivillig tekst, i forbindelse med masteroppgaven. Fordi jeg lurte på ett begrep. Jeg hadde ikke sjangs til å finne det igjen med vanlig scrolling, så da søkte jeg tror jeg. Det var jo veldig praktisk. Hadde jeg hatt den da på papir så hadde det vært.. da hadde jeg fortsatt sittet og lett, for å si det sånn. Begreper som går igjen en gang, som jeg har notert meg at er.. at er viktige for meg da, desverre uten sidehenvisning, da er det veldig greit. Ellers så spiller det ingen rolle. Da bruker jeg det ikke. Altså har jeg lest det så har jeg lest det, og så får jeg heller bla videre til forrige kapittel da, og starte på nytt igjen der, og lese meg videre.

Intervjuer: Hva har.. Litt over på noe annet. Hva har eierskap å si for deg i forhold til skolebøker. Altså, hva betyr det?

Kvinnelig student 2: Eierskapet mitt til skolebøkene mine er ganske stort, men det gjelder da kun bøkene. Hva angår artiklene så kunne det ikke brydd meg mindre. Artiklene er egentlig bare blitt et fordyrende ledd som jeg synes egentlig er ganske uviktig, ergo det kan jeg lese på nett. Mens bøkene mine er ganske viktige. De selger jeg heller ikke videre. Jeg låner de ut.

Intervjuer: Har det også innvirkning på at du foretrekker å lese på papir?

Kvinnelig student 2: Ja, veldig mye det. Og ikke minst sånn som nå når jeg skal skrive masteroppgave om ting som også gikk igjen i bacheloroppgaven min, og som også går på bachelorpensumet mitt, så slipper jeg nå å sende ut en melding til alle på face eller kjøpe boka på nytt. Jeg har den liggende fra før av. Jeg kan bare gå hjem og hente boka. Det er den jeg skal ha.

Intervjuer: Betyr også notatene dine noe i forhold til det?

Kvinnelig student 2: Ja, veldig mye. Notatene mine får du ikke så sant jeg ikke liker deg. Det er veldig mye der. Vi har også et veldig godt samarbeid i klassen hva gjelder summaries, altså sammendrag fra hele artikler og da hele artikkelpensumet vårt i enkelte fag, som gjør det at.. altså du får tilskrevet en eller to artikler som du skal skrive et sammendrag av, så skriver resten akkurat det samme, så kan du velge deg ut hvem du synes er best. Men det har vist seg for min del at jeg kan gjerne ta sammendraget til andre og bygge på det, men det blir mitt. Jeg må gjøre det om. Notatene er mine. Ferdig med det. De er ganske detaljerte også hva angår mine tanker rundt pensum.

Intervjuer: Du sa tidligere at du liker å streke under. Noterer du også i marginen?

Kvinnelig student 2: Ja.

Intervjuer: Er det noe du har bruk for i ettertid?

Kvinnelig student 2: Nei. Svært sjeldent. Det gjelder da eventuelt en oppgave eller en diskusjon vi har hatt i en time som jeg kommer hjem og setter meg ned og leser pensum og så bare "å ja, men shit, det er jo et argument i den debatten", så skriver jeg da "deb. ref. timen". Altså sånne ting som jeg ikke kommer til å ha noe bruk for i etterkant.

Intervjuer: *Kan du se for deg at du kunne brukt ebøker i større grad hvis det hadd vært gode notatfunksjoner og understrekningsmuligheter ?*

Kvinnelig student 2: Ja, absolutt. Nå har jo Adobe utviklet en, som jeg faktisk fikk en oppdatering på her for to dager siden, som gjør det at jeg kommer til å bruke den app'en og ebøker da mer utbredt, fordi at det er god understrekningsfunksjon som gjør det at jeg kan printe direkte. Før så var det jo sånn at, ja du kan streke under på ipad'en din, men det blir på ipad'en. Nå kan jeg ta det med meg og printe det etter jeg har lest det, ergo er det

en enda større overgang for meg fra ulest til lest, noe jeg synes var veldig bra. Så det gjør at jeg kommer til å bruke det mer. Samtidig så har jeg også brukt PCen til å understreke via Adobe der fra før av, men jeg savner en god notatsfunksjon, absolutt. Hadde det vært mulig å utvikle en funksjon som gjør det at jeg kan sitte og skrive inn, for det er jo ikke det at PCskrift er vanskelig å lese, det er jo faktisk veldig praktisk, men det ser altså så dumt ut når du printer det ut med sånne kommentarbokser på siden, og da blir ofte skrifter på selve artikkelen også mindre. Det som blir highlighta er det du har skrevet, og det er ikke det jeg trenger. Jeg trenger at de er like, på en måte.

Intervjuer: *Fint. Jeg tror egentlig vi har vært gjennom alt jeg har tenkt å spørre om*

INTERVJU 3: 29.04.2013

(Mikrofon blir slått på i det intervjuer forklarer bakgrunnen for oppgaven)

Intervjuer: *Ja. Jeg skriver bachelor i bibliotek- og informasjonsvitenskap, og så skriver jeg om ebøker ved BI-biblioteket.*

Kvinnelig student 3: Ok. Så spesifikt?

Intervjuer: *Ja.*

Kvinnelig student 3: Går du på Høgskolen?

Intervjuer: *Ja, jeg går i Danmark akkurat nå, på utveksling. Så, jeg kan bare begynne med å få høre om deg. Hvor gammel er du?*

Kvinnelig student 3: 23

Intervjuer: *23. Og hva studerer du?*

Kvinnelig student 3: Kultur og ledelse

Intervjuer: *Ja. Bachelor?*

Kvinnelig student 3: Ja, 2. året.

Intervjuer: *2. året. Og så må jeg bare for å liksom kartlegge litt hvor du er hen i forhold til hva jeg skal spørre om videre. Hva tenker du på.. hva legger du i begrepet ebok? Har du en forståelse av det?*

Kvinnelig student 3: Elektroniske bøker, som ikke er på papir, egentlig, i alle formater. Jeg har ikke.. jeg har lest veldig lite ebøker selv, men jeg har jo lest litt sånn artikler og sånn på nett. Sånn, ja, pdf. Jeg vet ikke om det går under ebøker.

Intervjuer: *Det er relatert nok til at det er interessant å vite hva du synes om det i hvert fall. Men, kan du fortelle litt om hva slags erfaringer du har med det? Med å lese elektronisk..*

Kvinnelig student 3: Nei, jeg synes det er.. jeg synes det er veldig greit sånn i oppgaveskriving og, på en måte faglitteratur da, men jeg har egentlig aldri prøvd å lese ebøker.. eller skjønnlitteratur.

Intervjuer: *Nei, det er også faglitteratur som er mest interessant, så det..*

Kvinnelig student 3: Ja, det er det? fordi det er på BI og.. Jeg har ikke gjort det så mye her. Jeg gikk på Blindern før, og brukte det mer da. Men da var det også bare på PC da. Så jeg har ikke brukt BI sitt så mye.

Intervjuer: Nei, og du har ingen erfaring med lesebrett eller noe sånt?

Kvinnelig student 3: Nei.

Intervjuer: Jeg kan jo spørre.. Hva kjenner du til av eboktilbudet på BI? Har du noe.. peiling?

Kvinnelig student 3: Nei, egentlig ikke. Jeg vet.. eller, det er noen ganger jeg har gått inn på Bibsys og søkt på ting, men da kommer det veldig ofte opp sånn at jeg må dra på nasjonalbiblioteket, så jeg har egentlig ikke skjønnet helt hva man kan gjøre her. Men jeg har jo.. jeg vet ikke.. jeg har jo hørt at det går an å.. ja.

Intervjuer: Det finnes en mulighet for å avgrense søket ditt til bare ting som er tilgjengelig på BI. Det kan de sikkert vise deg der (peker mot skrankeområdet) hvis du er interessert i det, men det blir kanskje mer relevant med.. eh, når man skal skrive bachelor og litt sånn?

Kvinnelig student 3: Ja, helt sikkert.

Intervjuer: Men. Når du bruker elektronisk materiale, artikler eller sånn som du har brukt, hvordan har du funnet fram til det? Er det via Bibsys, eller er det..

Kvinnelig student 3: Nei, egentlig ikke. Jeg har ikke brukt det så veldig mye. Før og så brukte jeg en del sånn google books. Men da var det også veldig begrensa hva som lå ute. Men, nei det blir mest bare google. Jeg har brukt bibsys veldig lite.

Intervjuer: Ja. M-m. Har du på en måte lagt merke til at de promoterer eboktilbudet ditt her noe fra biblioteket?

Kvinnelig student 3: Jeg så.. jeg vet ikke om det har noe med biblioteket å gjøre, men på.. i et av fagene jeg hadde i fjor så annonserte de at det var første gang pensumboka var ute som ebok eller noe sånt. Noe markedsføring.

Intervjuer: Var det noe du fikk fra faglærer, eller?

Kvinnelig student 3: Ja. De hadde også noen plakater her da tror jeg. Jeg vet ikke om det er fortsatt?

Intervjuer: Ja det står vel noe borte på pensumhylla der kanskje tror jeg. Fint. Skal vi se.

Kvinnelig student 3: Er det dumt at jeg har brukt lite ebøker?

Intervjuer: Nei, det er absolutt like interessant. Spesielt hvis du på en måte har noen tanker om hvorfor. Men, jeg kan komme litt inn på det etterpå. Jeg tenker på.. Er det noen spesiell grunn til at du liker å lese på papir? eller er det bare fordi det har..

Kvinnelig student 3: Jeg vet ikke jeg, det er jo.. jeg synes jo det er mer behagelig. Men igjen, når man skal bruke ting til oppgaver så er det jo veldig greit å kunne søke.. søke på ord. Det setter jeg stor pris på, når jeg bruker ting på nett da. Men nei, jeg .. streke og sånn.

Intervjuer: Liker du å ta notater når du leser for eksempel?

Kvinnelig student 3: Ja, på papir.

Intervjuer: Er det spesielt hvis du leser pensum for eksempel, eller er det også hvis du skriver oppgaver og.. ?

Kvinnelig student 3: Begge deler egentlig. Altså, jeg gjør jo ikke det når jeg leser vanlige bøker, men når det er fag, i forbindelse med skole så liker jeg å skrive.

Intervjuer: Kan du fortelle litt om hvordan du tar notater?

Kvinnelig student 3: Jeg vet ikke. Eh..

Intervjuer: Er det understreking av viktige avsnitt?

Kvinnelig student 3: Ja. Understreking av på en måte.. eller i hvert fall når jeg skriver oppgaver så liksom.. “dette gjelder det” og “dette gjelder det” og, ja.

Intervjuer: Og da skriver du i margin på.. Du har ikke noe ved siden av som du sitter og..?

Kvinnelig student 3: Begge deler. Ja. Spørs litt hva jeg leser. Om det er biblioteksbøker eller.. for da skriver jeg jo ikke i.

Intervjuer: Bruker du ofte biblioteksbøker generelt?

Kvinnelig student 3: M-m.

Intervjuer: Du pleier ikke kjøpe alt av pensum?

Kvinnelig student 3: Nei, jeg kjøper veldig lite pensum egentlig. Det virker som det er veldig få som har skjont at de har pensumbøker her, får jeg inntrykk av. Fordi alle blir så overraska når jeg sier at jeg ikke har kjøpt bøker.

Intervjuer: Har du.. hva gjør du da, tar du kopi av det du leser, eller låner du det bare i de..

Kvinnelig student 3: Låner hovedsaklig, og ja, tar kopi noen ganger hvis det er bare noen ting jeg trenger.

Intervjuer: Hvordan fungerer det i eksamenstida, tenker jeg? Fordi erfaringa er at bibliotekbøkene er mer populære..

Kvinnelig student 3: Rett før? Ja. Litt både og. I de her.. vi har jo noen sånne kulturfag som kun er til vårt studie, og der er de alltid tilgjengelig. Det er ingen andre som vil ha dem. Men i de litt større fagene så blir det jo sånn, låne i to uker og så vente og så låne i to uker. Men det går alltid bra. Jeg timer det, så jeg har liksom..

Intervjuer: Du har ikke vært borti.. altså, det er ganske mange av pensumbøkene som finnes elektronisk, som jo ikke vil være utlånt. Har du brukt noe sånt i noe? Nei?

Kvinnelig student 3: Nei

Intervjuer: Skal vi se. Er det noen forskjell på hvordan du leser hvis du leser noe på skjerm enn når du leser på papir?

Kvinnelig student 3: Det vet jeg ikke.

Intervjuer: Hvordan du oppfatter, eller, hvordan er leseopplevelsen? Har du noen gang tenkt på det?

Kvinnelig student 3: Det er jo, altså.. Det er jo på en måte lettere å.. eller kanskje jeg leser mindre når jeg leser elektronisk, fordi jeg kan lettere finne frem til akkurat det jeg vil ha. Så jeg leser kanskje mer bare avsnitt om.. eller hvis jeg søker på et ord som jeg trenger da, og kun leser det for eksempel. Ja, også, det er jo slitsomt å lese på skjerm og, så jeg leser kanskje ikke alt.

Intervjuer: Men bruker du da på en måte de elektroniske tekstene mer som referanse.. altså at du bare slår opp ord du lurer på og..?

Kvinnelig student 3: Ja.

Intervjuer: Vil det si at du leser mer fra start til slutt på papir også?

Kvinnelig student 3: Ja jeg tror det. Men det vet jeg ikke. Det har jeg ikke tenkt over.

Intervjuer: *Nei. Skal vi se. Jeg overlapper meg selv litt i spørsmålene og sånn her, så jeg må bare tenke litt innimellom... Har lengden på... Nei, jeg kan spørre først. Når du leser artikler da, for eksempel. Pleier du å skrive dem ut når du finner dem elektronisk, eller leser du dem på skjermen?*

Kvinnelig student 3: Det spørs. Jeg pleier å gå gjennom og se om det er mye viktig. Og så heller skrive ut. Men, ja.. Jeg gidder ikke å skrive ut hvis det bare.. noen ganger skriver bare ut noen sider og. Sånn at jeg ikke tar hele artikkelen. Men jeg prøver å ikke skrive ut så mye.

Intervjuer: *Hvorfor da? På grunn av..*

Kvinnelig student 3: ..Papir.

Intervjuer: *Ja. Miljøhensyn?*

Kvinnelig student 3: Ja.

Intervjuer: *Kunne du tenkt deg å skrive ut mer hvis det ikke var..? eller, altså fordi det er slitsomt å lese, tenker jeg.*

Kvinnelig student 3: Ja, det kunne jeg.

Intervjuer: *Skal vi se, har (...) Har du noen tanker om, altså sånn bortsett fra søkefunksjon, om å navigere i et elektronisk dokument, i forhold til at papir.. jeg tenker på måten du ser..*

Kvinnelig student 3: Jeg synes det kan være vanskeligere, værtfall å på en måte ha oversikt da. Fordi du er så begrensa. Du ser så lite om gangen. Ja.

Intervjuer: *Se for deg hvis du skulle finne frem i ei bok for eksempel, og du ikke vet hva slags ord du leter etter, men du vet sånn ca hvor det står. Nei.. det blir for ledende av meg å skulle spørre sånn..*

Kvinnelig student 3: Hehe. Det er jo lettere å bla i en bok, det er det jo. Og, ja.

Intervjuer: *Ja, jeg oppfattet det sånn at du liker å bruke biblioteket. Har du noen bøker som du liker å ha også? Har eierskap noe å si i forhold til..*

Kvinnelig student 3: Ikke så mye på skolebøker. Hvertfall ikke nå. Jeg gikk på Blindern før. Litteraturvitenskap, da hadde jeg mye mer det. Alle de bøkene har jeg fortsatt. Men ikke BI-bøkene.

Intervjuer: *Kan du se for deg egenskaper ved ebøker som kunne gjort at du ville brukt dem mer?*

Kvinnelig student 3: Kanskje litt det med tilgang. Hvis jeg visste mer hva som fantes, og at det var lett å finne frem. Nå har ikke jeg aktivt gått inn for å finne noe som helst egentlig, men jeg har jo bare søkt.. Ja, kanskje hvis jeg visste hvor ting var.. på nett. Ja.

Intervjuer: *Det er ingen tekniske funksjoner som du har savnet, eller noe sånt bortsett fra skjerm blir slitsomt?*

Kvinnelig student 3: Nei, ikke som jeg har tenkt over.

Intervjuer: *Nei. Fint. Da tror jeg egentlig jeg har fått litt svar på det jeg lurte på.*

INTERVJU 4: 03.05.2013

Intervjuer: Yes. (studentens navn), var det det?

Mannlig student 1: Det stemmer det

Intervjuer: Ja, nå satte jeg på mikrofonen jeg, men jeg må jo nesten spørre om det er greit at jeg tar opp?

Mannlig student 1: Det går helt fint. Det går fint.

Intervjuer: Fint.

Mannlig student 1: Bare du ikke sender det til eksen så.

Intervjuer: Ja. Har du hørt noe om hva det er jeg skulle skrive om og sånn?

Mannlig student 1: Du skriver om ebøker, gjør du ikke det? og bruken av det hos studenter, så vidt jeg forsto?

Intervjuer: Ja, det stemmer det. Og det handler om.. jeg er litt interessert i å finne ut om dine erfaringer med bruk av ebøker, altså ebøker generelt, og ebøker ved BI-biblioteket spesielt. Og bakgrunnen for hvorfor du har brukt eller ikke brukt i forskjellige situasjoner. Men jeg kan jo begynne med å få litt informasjon om deg. Hvor gammel er du?

Mannlig student 1: Jeg er 24 år.

Intervjuer: Og hva studerer du?

Mannlig student 1: Jeg studerer kultur og ledelse, på BI. Siste år.

Intervjuer: Bachelor?

Mannlig student 1: Bachelor, ja.

Intervjuer: Da må jeg finne ut litt av bare.. hva du på en måte.. finne et utgangspunkt for å skulle gå videre her, så jeg vil vite hva legger du i begrepet ebok?

Mannlig student 1: Ebok er en digitalisering av bokformen. En bok i et annet format. Enkelt og greit.

Intervjuer: Har du noen erfaringer med ebøker i det hele tatt?

Mannlig student 1: Ja, altså jeg har.. jeg har lest en del ebøker, og kjøpt en del ebøker tidligere, i litt forskjellige sjangere. Særlig barnebøker.

Intervjuer: Ja. Kan du fortelle litt om hvordan du.. altså, i hvilke situasjoner du har brukt ebøker og hvordan du har brukt dem?

Mannlig student 1: Ja, altså, barnebøker spesielt da, har jeg gjort, fordi at jeg har en lillebror, og jeg synes på en måte at etter å ha lest en del forskjellig type ebøker, så tenker jeg at det formatet kommer best til sin rett, i hvert fall sånn som det blir brukt nå av de forskjellige forlagene, i barnebokformatet, retta mot den målgruppen. At du har mye interaktivitet. Det er mye flere muligheter når du gjør det for yngre da. Som for eksempel at du kan.. jeg lasta ned en ebok hvor du kunne for eksempel spille inn din egen fortellerstemme, i stedet for fortellerstemmen som var lagt fra før av, og dermed liksom fortelle, eller få din egen pedagogiske vinkling da på hvordan bøkene skal fortelles til barna dine og sånn. Det synes jeg er fett.

Intervjuer: Hva med i akademiske situasjoner?

Mannlig student 1: Jeg har aldri lasta ned eller betalt for en akademisk ebok.

Intervjuer: Hva med via biblioteket? Eller på pensum i det hele tatt. Har du brukt noe elektronisk litteratur i skolesammenheng?

Mannlig student 1: Ja. Altså, det har jeg jo, men ikke på den måten som man forbinder med eboka. Jeg har jo gått på nettet og søkt opp litteratur, og funnet fagpensum på internett.

Intervjuer: Da i artikkelform?

Mannlig student 1: Ja, særlig artikkelform.

Intervjuer: Ja, m-m. Men det er også interessant i konteksten.

Mannlig student 1: Eller utdypning av artikler, altså videreføringen av de. Tankerekker og så..

Intervjuer: Ja, hva tenker du på.. altså, notater som andre har gjort seg rundt artikler da eller?

Mannlig student 1: Jeg synes det er nyttig. Må bare huske på at det er rent empiri da, og tolke det sjøl.

Intervjuer: Jeg tenkte på å bare få presisert hva du mente med utover akkurat artiklene?

Mannlig student 1: Ja som du sier da, at det er kanskje en artikkel som baserer seg på noe, så har du.. det er lettere å finne frem til kilden via internett for eksempel da, enn det vil være..

Intervjuer: Har du da gått på en måte i artikkelen og sett på kildene og så søkt dem opp i google for eksempel eller..

Mannlig student 1: Det er en måte å gjøre det på. Jeg gjør det og. Eller så rett og slett bare søke på for eksempel en modell, som du synes er interessant og vil vite hvor, altså hva bakgrunnen for den modellen er, og prøve å nyansere det litt mer enn det du finner i det akademiske verket du leser da.

Intervjuer: Så må jeg spørre deg, hva kjenner du til av eboktilbudet ved BI-biblioteket?

Mannlig student 1: Jeg kjenner.. ganske dårlig til det. Det må jeg innrømme. Ja, jeg vet veldig lite om hva man tilbyr av faglitteratur via ebøker. Men det er fordi at jeg bevisst ikke har gått inn og sjekka det ut.

Intervjuer: Nei. Det har ikke vært noe informasjon om det på skolen heller som du har.. eller som.. Du har ikke lagt merke til noe spesiell markedsføring eller noe?

Mannlig student 1: Nei, det har jeg ikke.

Intervjuer: Så kan jeg si.. Spørre om, i den grad du bruker elektronisk litteratur i en faglig kontekst da, hvordan har du funnet fram til det?

Mannlig student 1: I den grad jeg bruker?

Intervjuer: Elektronisk litteratur generelt, altså, da snakker jeg også om artikler og sånt, hvordan har du funnet fram til det? Hvis det er på pensum eller i en faglig kontekst?

Mannlig student 1: Type, tenker du på for eksempel søkemotorer og sånt, ja?

Intervjuer: Ja

Mannlig student 1: Eh, google for eksempel bruker jeg mye.

Intervjuer: Mhm. Google er den enkleste inngangen stort sett, eller?

Mannlig student 1: Ja, for meg er det det.

Intervjuer: Hva med sånt som its learning eller fronter eller sånn, har lærere lagt ut ting..

Mannlig student 1: Det er jo selvfølgelig,.. da får du det jo på en måte servert på et fat, og det er også veldig enkelt å benytte seg av

Intervjuer: Det er jo også gjerne bibliotekressurser de linker til der?

Mannlig student 1: Ikke sant.

Intervjuer: Har det vært vanlig? At faglærerne på BI har gjort det

Mannlig student 1: Jeg har opplevd i veldig mange fag at de har vært veldig flinke på det, å lenke videre til alternativ litteratur

Intervjuer: Hva med ikke-alternativ litteratur? Hva med litteratur som er på pensum? Er det noe som du på en måte har fått tilgang til direkte i elektronisk format noen gang eller er det?..

Mannlig student 1: Ja, ved noen anledninger, men det har forekommet sjelden føler jeg. Heller alternativ som de lenker opp til. Men det hender jo av og til at de er flinke og.. de har jo gjerne de herre kompendiumene og så vidre og så vidre, ved siden av.. ved siden av pensumbøkene, og det er jo gjerne utdrag av artikler, og veldig ofte så finner du alle, altså artiklene i sin helhet da, lenka opp på disse.. på disse sidene på its learning og sånn.

Intervjuer: Har du noen erfaring med å finne fram i bibliotekatalogen, altså Bibsys? Og på biblioteket sine nettsider? Jeg kan spørre om det felles..

Mannlig student 1: Eh, nei. Jeg har aldri tatt initiativ til det selv.

Intervjuer: Tror du det kan ha noen sammenheng med at du får så mye.. eh, det er jo et litt ledende spørsmål, men hvis du kan reflektere litt rundt det med at du får så mye servert av lærerene, tror du ..

Mannlig student 1: Egentlig ikke altså. Altså det er klart det har jo en sammenheng da, ved at du har den litteraturen du sjøl føler at du trenger. Jeg vet ikke jeg, jeg foretrekker bare å.. det er mere en vanesak da. Skal jeg.. leter jeg etter noe så bruker jeg heller for eksempel google til å finne det enn bibsys eller biblioteksressursene. Det er bare sånn jeg har gjort det.

Intervjuer: Har du noen tanker om hvorfor du liker google så godt?

Mannlig student 1: Jeg tror det er noe.. det er bare noe med det konforme og gamle ved google tror jeg . At man bare har brukt det siden man var veldig liten. Og jeg har holdt på litt med webdesign og programmering og sånn, det er veldig.. jeg er veldig fortrolig med google da. Søkemåten der. Men det er klart at det er veldig bredt på Google. Det kunne sikkert vært mer.. i mange sammenhenger mere.. mere hensiktsmessig å gå inn på et bibliotek som har spisset litteratur, mot felt. Det er klart at man bruker kanskje unødvendig mye tid på å Google seg gjennom og outsource dårlige artikler og så videre.

Intervjuer: Fint. Så må jeg spørre, foretrekker du å lese på papir fremfor skjerm på noen måte, eller har du noen foretrukne..?

Mannlig student 1: Jeg foretrekker skjerm jeg

Intervjuer: Du gjør det?

Mannlig student 1: Selv ja.

Intervjuer: Ja, det er interessant. Kan du si litt om hvorfor?

Mannlig student 1: Jeg vet ikke jeg, hvorfor liker man epler i stedet for bananer liksom? Jeg vet ikke ..

Intervjuer: Ja altså, ikke om hvorfor, nødvendigvis, du liker skjermen bedre, men hva er det du liker ved skjermen da, kanskje?

Mannlig student 1: Det er vel ikke skjermen i seg selv, det er mer de mulighetene du har ved å gjøre det digitalt da. Det er mye lettere. Altså, noe av det verste jeg gjør, og jeg synes det er så knotete, er å sitte og bla opp en fysisk pensumbok og så drive med å underline, og holde på med de greiene der, og så må du ta.. altså, det blir på en måte som dobbeltlagring da i et datasystem. At du lagrer ting flere ganger, kjempeunødvendig. På en PC så kan du bare kopiere det rett inn på et sted, ikke sant, det er så mye lettere å bearbeide, og å utforske videre den litteraturen. Det er sånn, med en fysisk bok så kan.. skal du gå dypere enn boka så er du på en måte bundet til å bruke et annet medium enn boka i seg selv. Det er veldig greit med en PC, at du sitter på den, og så at du kan være der uten at du måtte flytte deg, hvis du skjønner hva jeg mener?

Intervjuer: *Fint. Men det er spesielt de der utvidede horisontene når du leser, og det å komme seg videre fra det du faktisk sitter med som er på en måte den store fordelene for deg da?*

Mannlig student 1: Ja og så er det lettere oppslagsverk på en PC for eksempel, og mye lettere å søke seg fram til steder i pensum, plasser du husker. I stedet for å sitte med de herre gule stickerslappene og det blir så, for meg er det..

Intervjuer: *Så det handler om å navigere, og..*

Mannlig student 1: Ja, i all hovedsak å navigere og bevege seg. Selve skjermen er ikke det.. altså lesemåten i seg selv er ikke så viktig. Den synes jeg er ganske lik.

Intervjuer: *Har du noen erfaring med lese Brett og?*

Mannlig student 1: Ja, jeg har lest ebøker på iPad i ganske mange år.

Intervjuer: *Så hvordan synes du det er i forhold til å jobbe på en PC-skjerm?*

Mannlig student 1: Altså, jeg har aldri lest fagpensum på iPaden da, men jeg ser for meg at det er mer knotete enn å sitte på en PC.

Intervjuer: *Så du foretrekker PCen som arbeidsverktøy?*

Mannlig student 1: Ja, skal jeg jobbe ville jeg brukt PCen. Skal jeg lese for kosens skyld, definitivt en iPad, eller en bok heller enn foran PCen da.

Intervjuer: *Ja, hva skulle jeg si.. jeg må tenke meg litt om innimellom her for det overlapper mye med spørsmålene mine.. Kan du fortelle litt om hvordan du sitter og jobber for å ta til deg stoffet når du leser pensum?*

Mannlig student 1: Heheh, ja. Hvordan jeg sitter og.. Altså

Intervjuer: *Altså sitter, eller står eller ligger for den saks skyld..*

Mannlig student 1: Men du tenker bare på studieteknikk?

Intervjuer: *Jaja*

Mannlig student 1: Hvordan jeg jobber når jeg.. Altså, leser jeg frem til en forelesning.. jeg må innrømme jeg jobber ikke sånn sjøl, jeg pleier å jobbe med oppgaver, og bearbeide.. jeg pleier liksom ikke å rent fysisk ha som formål å sette meg ned og tenke at ”nå skal jeg lese det kapitlet her til i mårra”. Jeg pleier å bruke det i sammenheng heller og lære meg det sånn. Men når jeg gjør det så sitter jeg i boka og noterer fra boka til jeg føler jeg har på en måte notater med litt substans i, som jeg kan bruke videre i det jeg skriver. Og da skriver jeg det inn på en PC, så det blir på en måte .. ga det deg svar?

Intervjuer: *Ja, skriver du, altså.. skriver du alltid notater inn på PC med en gang hvis du sitter med en bok og, eller..?*

Mannlig student 1: Nei jeg skriver ikke notatene inn på PC, da bruker jeg bare ark og papir for å notere ned, og så resten må man jo gjøre på data uansett. Reinskrive det.

Intervjuer: Ja, er det forskjell på hvordan du gjør den prosessen hvis du leser for eksempel en artikkel på skjermen eller en bok på skjermen enn hvis du sitter med et fysisk e..

Mannlig student 1: Ja det er det definitivt, altså, hvis jeg leser en fysisk bok da, så vil jeg ha et ark ved siden av hvor jeg fører notater. Hvis jeg har litteratur på skjermen så vil jeg for eksempel ta det viktige i feit skrift, ikke sant, i artikkelen. Eller gjøre det større så så det er lettere å.. for da har du helheten. Og det synes jeg er veldig greit da.

Intervjuer: Ja, fint.. Vi har vært inne på veldig mye av det jeg tenkte spørre om her, men .. Vi har.. Jeg mangle bare å spørre om økonomien har noen innvirkning på hvordan du velger å finne frem til pensum. Hvorvidt du kjøper eller skriver ut eller ..

Mannlig student 1: Definitivt altså. Du har jo på en måte en bolk med pensum som du må ha på en måte, og det er det ikke noe å få gjort med. Og de bøkene har jeg ikke opplevd at har vært digitaliserte. Værtfall ikke så mange at det er vits i å kjøpe dem. Men det er jo klart at økonomi påvirker meg i den grad at hvis jeg leser noe fett, noe som jeg har lyst til å dykke videre i, så går jeg ikke å.. så ser jeg ikke på kildene til forfatteren og tenker ”okay den boka der kjøper jeg”. Da går jeg heller og googler det for eksempel, som jeg sa i sted. Du blir litt mer nysosom i søkene dine, og.. Man er jo student, man har ikke råd til å kaste bort penger på litteratur som kanskje kunne komme deg til gode..

Intervjuer: Nei, ikke sant. Hva med eierskap til pensumbøker og sånt? Er det noe som påvirker om du velger å gå til innkjøp av det, eller...

Mannlig student 1: Jeg synes det er fint å kunne eie pensumbøkene senere. Altså, ikke alle, men det er noen bøker som er veldig fine å kunne ha. Både for nostalgiske grunner, fra ”den gangen du var student” hvis du skjønner hva jeg mener, i gåsetegn. Og rett og slett bare fordi at du skal jo faktisk jobbe i det feltet du skal ut i. Du sitter ikke og tror at du kommer til å drukne deg selv i skolepensumet når du går ut i jobb, men det kan være greit å kanskje av og til bli påminna om hva er det egentlig man skal gjøre. For eksempel strategi er et godt fag for sånt. At du kan bli påminna prosessen, ikkesant. Hvordan man, det er vanskelig å si skal, men bør tenke da, i hvert fall.

Intervjuer: Hvis du fortsatt har dette litt i bakhodet da.. i en hypotetisk situasjon, hvis alt av pensum hadde vært tilgjengelig via biblioteket, hadde du kjøpt noe da?

Mannlig student 1: Nei. Ingenting, altså.

Intervjuer: Du er så komfortabel med å bare ha ting på en skjerm, og også at du mister det etter hvert når du har brukt det på en måte at..

Mannlig student 1: Ja det tror jeg faktisk, at jeg hadde spart de pengene. Uten tvil, jeg vet jeg hadde gjort det.

Intervjuer: Fint. Da tror jeg egentlig at jeg har alt jeg trenger.

OPPFØLGINGSSPM.

Intervjuer: Vi snakket om det der med barnebøker og interaktivitet og sånt. Savner du mer interaktivitet i voksenebøker?

Mannlig student 1: Som for eksempel?

Intervjuer: Altså, i akademiske ebøker for eksempel. Kunne det vært noe som hadde gjort at du hadde brukt det mer, for eksempel?

Mannlig student 1: Kan du gi et eksempel på interaktivitet?

Intervjuer: Du kan se for deg.. altså, ikke det samme som i en lek med barn selvfølgelig, men utvidet tekst i forhold til en læringsopplevelse da. Video, lyd, altså..

Mannlig student 1: Jeg kunne godt sett for meg at det kunne vært gunstig for ganske mange. Altså, tenk at du leser et kapittel da for eksempel, om et eller annet. Og når kapittelet er ferdig så får du oppfølgingsspørsmål, ikke sant? Med svaralternativer som du må krysse av, sånn derre memory check da. Det kunne for eksempel, det er vedig enkelt, men det kunne vært en sånn fin studie.. studieting for eksempel. Eventuelt filmer, demonstrasjoner. Si at du studerer

Kjemi på videregående, at du kan få demonstrert effekten av kjemikalier som møtes. Sånne ting da. Det kunne sikkert vært veldig fint. De driver jo hele tida og prøver å prakke inn i hodet på oss, liksom at, at det du ser er en viss prosent av det du lærer. Det du hører og så videre.. Bilde og lyd sammen er veldig sterkt. Så jeg mener at skal du lage noe pedagogisk så må du bruke det for alt det er verdt altså.

Intervjuer: Og jeg tenker jo også.. altså nå er vi jo litt ute av spørsmåls og intervjusettingen her, men sånne ting som klikkbare kildereferanser for eksempel.

Mannlig student 1: Ikke sant, det er jo helt gyllent.

Intervjuer: Jeg tenker spesielt for deg som liker å på en måte gå videre..

Mannlig student 1: Ja det er jo primært derfor jeg, som jeg sa, foretrekker ebøker. Så kan du legge til rette for det så vil det jo, værtfall fra mitt ståsted være veldig veldig fordelaktig.

Intervjuer: Er det noe som kunne gjort at du ville oppsøkt ebøker på biblioteket mer?

Mannlig student 1: Ja definitivt.

INTERVJU 5: 04.05.2013

Intervjuer: OK, Altså, oppgaven min er at jeg skriver om ebøker på BI-biblioteket, og ser litt på bruken av dem og hvorfor.. jeg er interessert i hvorfor du bruker eller ikke bruker ebøker i litt forskjellige situasjoner. Og jeg kan begynne med å ta litt om.. få vite litt om deg. Hvor gammel er du?

Mannlig student 2: femogtyve

Intervjuer: Og hva studerer du?

Mannlig student 2: Kultur og ledelse

Intervjuer: På bachelornivå?

Mannlig student 2: Ja

Intervjuer: Ja. Jeg bare kartlegger litt sånn bakgrunns.. eh. Hva legger du i begrepet ebok? Hva tenker du på.. hva forbinder du med det?

Mannlig student 2: En elektronisk ressurs som er tilgjengelig på lik linje med en bok. Eller, jeg vet ikke, hva.. hva..

Intervjuer: Nei, fint. Har du noen erfaringer med bruk av ebøker?

Mannlig student 2: I studiesammenheng?

Intervjuer: Generelt, bare sånn i første omgang

Mannlig student 2: jeg har tidligere liksom prøvd å lese skjønnlitterære bøker på ulike eplattformer, men ikke i sånn enormt omfang.

Intervjuer: Hva med sak.. altså i studiesammenheng da?

Mannlig student 2: Ja, da er det mest artikler og sånn. Veldig få hele bøker på en måte.

Intervjuer: Har du brukt noe hele bøker selv om du ikke har lest hele?

Mannlig student 2: Nei

Intervjuer: Nei, det er artikler det går i?

Mannlig student 2: M-m.

Intervjuer: Kan du si noe om.. kjenner du til noe av eboktildet på BI-biblioteket? Hva vet du om det?

Mannlig student 2: Jeg vet egentlig ingenting om det.

Intervjuer: Nei. Du har ikke fått noe.. Er det på grunn av mangel på informasjon eller på grunn av mangel på interesse tror du eller?

Mannlig student 2: Jeg vet ikke altså, jeg føler ikke at undervisningen vi har nå i hvert fall krever at jeg trenger å bruke ebøker i det hele tatt. Vi har på en måte det pensumet vi har, og det er bøker. Og alle oppgaver vi skriver som skal.. skal ta utgangspunkt i de bøkene, og jeg har ikke hatt bruk for å finne videre info.

Intervjuer: Nei. Men hva med artikler og sånn som du har brukt. Hvordan har du funnet fram til det?

Mannlig student 2: Det er jo ulike måter å finne frem til det på. Jeg starter som regel alltid med googlesøk, Google scholar søk, og finner jo da en del tidsskrifter og artikler som kan være interessant. Og så videre sjekke om de har det på biblioteket, eller om det ligger gratis fra før.

Intervjuer: Går du da inn i Bibsys eller?

Mannlig student 2: Ja

Intervjuer: Så du er vant med å bruke katalogen?

Mannlig student 2: M-m

Intervjuer: Men da har vi litt sånn bakgrunn. Ja, også, har du noe erfaring med lesebrett eller nettbrett, tablet?

Mannlig student 2: Bare på telefonen.

Intervjuer: Telefonen ja? Har du lest mye litteratur på telefonen?

Mannlig student 2: Jeg prøvde å lese De tre musketerer en gang, men det gikk ikke. Det var så få ord på hver side, det var så smått, og jeg måtte zoome og tull. Men jeg har aldri prøvd noe liksom som er noe format eller noe devices som er optimalisert for å lese på, så det kan hende at det er mye bedre. Mye lettere.

Intervjuer: Har du noen tanker om synligheten av eboktildet på BI-biblioteket? Altså, jeg innser jo at du har jo ikke brukt det så mye, men allikevel, har du lagt merke til at det har blitt markedsført på noe måte eller?

Mannlig student 2: Nei dessverre altså. Nå har jeg ikke vært oppe på det biblioteket så veldig mye, men det kan jo hende at det er markedsført der, i selve katalogen. Jeg har ikke peiling

Intervjuer: Nei. Det er greit. Det er like interessant hva.. eh negativene er like interessante som positivene her..

Mannlig student 2: Det er bra.

Intervjuer: *Kan du si noe om hvordan du oppfatter tilgjengeligheten av elektronisk litteratur fra BI-biblioteket, når du har brukt det da. Er det lett å på en måte benytte seg av? Finner du noen fordeler?*

Mannlig student 2: Det som er flott med ebøker da, og tidsskrifter på nett er at du ikke trenger å oppsøke selve biblioteket. Du finner det på en måte fra hvor som helst, så lenge du bruker en VPN-løsning eller noe sånt når du er hjemme, så har du fortsatt tilgang til.. tilgang til bibsys fortsatt, men.. altså, jeg vet ikke..

Intervjuer: *Syns du VPN-løsningen er enkel nok, liksom, når du skal studere..?*

Mannlig student 2: Ja, det synes jeg.

Intervjuer: *Ja. Så litt på lesevaner og sånn. Jeg lurer bare på, har du noen tanker om hvordan det er å lese på skjerm i forhold til på papir? Har du noen opplevelser av forskjellene?*

Mannlig student 2: Ja, det kommer jo veldig an på hva det er man vil lese da. Altså, hvis du er ute etter å kose deg med en bok, så ser jeg ikke for meg at jeg kan klare å gjøre det. Jeg kan ikke sitte og lese Tolstoy på en ipad og få samme følelsen som hvis jeg bare ligger i sofaen og har boka mellom hendene

Intervjuer: *Hvorfor tror du det er?*

Mannlig student 2: Jeg vet ikke. Kanskje jeg bare.. romantiserer den prosessen litt. Altså ”nå skal jeg legge meg og lese. Nå skal jeg ha boka mi”. Og ikke.. du blir ikke distraheret til å gjøre noe annet da.

Intervjuer: *Fravør av distraksjoner. Hva med det visuelle på en måte, i å se hvor langt som er igjen i boka og..?*

Mannlig student 2: Jaja, ja det er sikkert greit det å bare.. ja, jeg vet ikke jeg. Jeg synes det er fint. Jeg koser meg når jeg har en bok i hånda med mine eselører hvis jeg ser noe flott så kan jeg ta en tusj og markere det, eller liksom bare skrive ned sida et eller annet sted. Det kan sikkert gjøres mye mer praktisk på en tablet da, men, jeg vet ikke jeg, det er sikkert bare en vanesak.

Intervjuer: *Men det var jo snakk om å kose seg. Hva med hvis du skal jobbe med materialet hvis du skal gjøre det i en skolesammenheng eller en arbeidssammenheng eller noe sånt, hva..?*

Mannlig student 2: Hvis jeg leser noe sakprosa så er det jo.. Da skal du jo som regel skrive en oppgave der du bruker det som en kilde eller noe sånt, og da er det veldig praktisk. Da kan du jo på en måte bare ha liksom ulike faner i nettleseren din med forskjellig dokument, og bare.. det er lett å søke seg fram til det man vil ha da. Bruke den søkefunksjonen som ofte er på de her PDF-filene. Og da går det mye kjappere enn å liksom sitte med tusen papirartikler rundt omkring som du må liksom lese hele før du finner det som faktisk er viktig.

Intervjuer: *Vil det si at du foretrekker å lese på skjerm når du jobber med noe faglig?*

Mannlig student 2: Ja. egentlig. Altså, hvis oppgaven er lagt opp sånn da, at man skal finne sine egne kilder så er det mye morsommere enn å sitte og lese en pensumbok perm til perm.

Intervjuer: *Kan du fortelle litt om hvordan du leser i skolesammenheng. Hvordan du leser pensum, altså om du har noen spesielle aktiviteter eller noen ting du gjør mens du leser, eller..?*

Mannlig student 2: Først så må du på en måte finne ut om det du leser er relevant, og det er veldig praktisk når det er snakk om etidsskrifter, for da har du jo på en måte en slags abstract eller innledning eller noe sånt som du kan se liksom se “dekker det her innfor det? ja, det gjør det forsåvidt”, og så kan du gå videre inn i selve artikkelen, og da enten lese hele, eller bare søke deg fram til spesifikke ord du vet går igjen i den sjargongen da. Og så ta det litt derfra. Og det er veldig lett å finne andre, lignende artikler da, for du ser jo liksom de har referert til andre forfattere og andre ting som har liksom samme interesser. Du får på en måte en slags database og oversikt over alle verk de forskjellige forfatterne har skrevet da.

Intervjuer: *Hva med notater? Tar du notater når du leser?*

Mannlig student 2: hmm. Nei altså, når jeg har dem såpass tilgjengelig som de er når jeg har dem på min egen PC så føler jeg ikke at jeg har noen behov for å ta notater.

Intervjuer: Hva med hvis du leser i papirform da?

Mannlig student 2: Ja, da blir det mye mer.. da skriver jeg på en måte på selve artikkelen, og bare markerer det som er viktig..

Intervjuer: Bøker også?

Mannlig student 2: Ja, så det er lettere å finne tilbake til, så man slipper å liksom gå igjennom den samme søkeprosessen i selve boka, om igjen.

Intervjuer: Fint. Skal vi se. Vi har vært innom en del, og spørsmålene overlapper litt her etter som hvordan samtalen går på en måte, så jeg må bare ta og finen ut litt hva vi har vært gjennom og ikke.

Mannlig student 2: Men altså, rent praktisk så hadde det jo vært mye lettere hvis en skole tilbø all pensumlitteratur som e-ressurser. Ikke bare sparer man miljøet, men man opplærer også sine elever i å bruke disse tingene, og, jeg vet ikke, på en måte sikre at alle sammen får den samme tilgangen. Det samme tilbudet.

Intervjuer: M-m. Har du fått noen opplæring i bruk av.. via skolen?

Mannlig student 2: Nei.

Intervjuer: Er det noe du har savnet?

Mannlig student 2: Ja, så absolutt. Og å bare ha litt større fokus på det, fordi alle trenger på en måte vi hvert fall basic kjennskap til hvordan man skal finne frem til relevant litteratur, og når biblioteket er der sånn som det er, så burde det på en måte være selvsagt at det er det man bruker når man trenger info, eller trenger tilgang eller hva man nå skal ha.

Intervjuer: Har du noe, nei vi har vært inne på dette egentlig.. Jeg må spørre hva eierskap har å si for deg i forhold til skolebøker og pensum og sånn?

Mannlig student 2: Eh. Det har egentlig ikke så veldig mye å si. Så lenge jeg får lært det som står i bøkene så blir bøkene liksom mindre.. da blir det mindre viktig å ha dem, på en måte.. Og .. ja jeg vet ikke jeg altså. Forskjellen på å ha liksom en pensumbok i hånda og en pensumbok på PCen er egentlig.. at det er mye mer praktisk å ha den på PCen, for da trenger du ikke drasse rundt på masse bøker.

Intervjuer: Nei. Og da regner jeg med at det økonomiske aspektet ved e-.. altså, hvis alt pensum hadde vært tilgjengelig gratis på nettet, så hadde du ikke kjøpt det da?

Mannlig student 2: Nei. Eller kanskje svære oppslagsverk og, liksom leksika og, jeg vet ikke, forskjellige systembøker og sånn, men hadde på en måte ikke kjøpt kultursponsing-boka. Den er ikke sånn kjempemorsom å ha videre.

Intervjuer: Men, hva med sånne, altså når du sier leksika og sånne ting, tror du ikke på en måte det hadde vært en fordel å ha mye av det elektronisk også?

Mannlig student 2: Jo, kanskje ikke leksika, men mer sånn der, ja jeg vet ikke altså.

Intervjuer: Jeg tenker på navigasjon og sånn, for å finne frem for eksempel da, altså med søking..

Mannlig student 2: Jaja, helt klart. Jeg vet ikke altså. Men, eh, det er sikkert bare meg, fordi jeg tenker det er svære bøker. Det er mye kult å ha da. De ser bra ut i hylla også.

Intervjuer: Nei fint. Tror egentlig jeg har fått det jeg trengte. Takk skal du ha

Mannlig student 2: Bare hyggelig.